

ΔΗΜΟΚΡΕΙΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΡΑΚΗΣ

DEMOCRITUS
UNIVERSITY
OF THRACE

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΣΧΕΣΕΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

**«Η συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης στην πληροφόρηση νέων -
Ο Δήμος Κορδελιού - Εύοσμου πρεσβευτής του Ευρωπαϊκού χάρτη
νεολαίας»**

Μαρία Λυσίτσα (Α.Μ. 3033202105159)

Επιβλέπων Καθηγητής : Θεμιστοκλής Λαζαρίδης

Κομοτηνή, Οκτώβριος 2022

Αρχή πολιτείας απάσης νέων τροφά.

Θεμέλιο κάθε πολιτείας είναι η ανατροφή των νέων.

Πυθαγόρας, 580-490 π.Χ.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ τον σύζυγο μου για την κατανόηση και την υποστήριξη που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκειά του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Ευχαριστώ τους γονείς μου που πάντα βρίσκονται στο πλευρό μου.

Ευχαριστώ τις κορούλες μου.

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	5
Abstract	6
Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1. Η παιδεία στην Ελλάδα	8
1.1 Ιστορική αναδρομή για την τοπική αυτοδιοίκηση και την εκπαίδευση στην Ελλάδα	8
1.2 Τοπική αυτοδιοίκηση και Εκπαίδευση μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτη και Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης	14
1.3 Κριτική στο υφιστάμενο πλαίσιο της Ελλάδας	20
Κεφάλαιο 2. Οι Δράσεις της Ελλάδας προς τη Νεολαία	23
2.1 Ο ορισμός της νεότητας και κριτήρια	23
2.2 Το πρόγραμμα Εγγύηση για τη Νεολαία στην Ελλάδα	27
2.3 Αξιολόγηση του Προγράμματος	32
Κεφάλαιο 3. Πρωτοβουλίες της ΕΕ για την εκπαίδευση και τη νεολαία	35
3.1 Συμβούλιο της Ευρώπης και Νεολαία	35
3.2 Στρατηγική για την νεολαία 2030	39
3.3 Αξιολόγηση των στρατηγικών	46
3.4 Ο Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου και η συμβολή του στον Ευρωπαϊκό Χάρτη Νεολαίας	49
Κεφάλαιο 4 Συμπεράσματα	51

Η συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης στην πληροφόρηση νέων. Ο Δήμος Κορδελιού Ευόσμου πρεσβευτής του ευρωπαϊκού χάρτη νεολαίας

Περίληψη

Η Ανάλυση Εκπαιδευτικών Αναγκών και γενικότερα το πώς τις διαχειρίζεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα διενεργήθηκε από το Κέντρο της Εμπειρογνωμοσύνης για τη Μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Συμβουλίου της Ευρώπης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έργου Τεχνικής Βοήθειας εκ του Συμβουλίου της Ευρώπης για Θεσμική Ενίσχυση της Τοπικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα.

Η παρακάτω εργασία χρησιμοποιεί την τυπική μεθοδολογία παροχής πληροφορίας και περιεκτικής ανάλυσης για τις ενέργειες που έχει πράξει ιστορικά η Ελλάδα και η Τοπική Αυτοδιοίκηση στον κλάδο της εκπαίδευσης και στη συνέχεια οι πρωτοβουλίες που έχουν προταθεί και έχουν εφαρμοστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την υποστήριξη του νεανικού πληθυσμού.

Λέξεις κλειδιά: Ευρωπαϊκός χάρτης νεολαίας, Νεολαία και εκπαίδευση, Νέοι και προβληματισμοί, Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου

The contribution of local government to the information of young people. The Municipality of Kordelio Evosmos is an ambassador of the European Youth Charter

Abstract

The Analysis of Training Needs and in general how they are managed by Local Government in Greece was carried out by the Center of Expertise for the Reform of Local Government of the Council of Europe in the framework of the European Technical Assistance Project from the Council of Europe for Institutional Strengthening of Local Government in Hellas.

The following paper uses the standard methodology of providing information and comprehensive analysis on the actions that Greece and Local Government have historically taken in the education sector and then the initiatives that have been proposed and implemented by the European Union to support the youth population.

Keywords: European youth map, Youth and education, Young people and concerns, Municipality of Kordelio-Evosmos

Εισαγωγή

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης πρότασης για την αναδιάρθρωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, με επίκεντρο την αποκέντρωσή του και την παροχή μεγαλύτερης εξουσίας στην τοπική αυτοδιοίκηση. Σε μια τέτοια πρόταση, θα μπορούσε κανείς να ξεκινήσει και να περιοριστεί στην τρίτη ενότητα της τρέχουσας εργασίας. Ειδικά, θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο για να τονίσει τους τομείς όπου η τοπική αυτοδιοίκηση θα μπορούσε να αναλάβει υποχρεώσεις και να εμπλακεί. Κατά γενική παραδοχή, μια τέτοια πρόταση θα έλειπε. Το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να ανασυγκροτηθεί και να αναδιοργανωθεί προκειμένου να συνεργαστεί με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους κοινωνικούς φορείς πριν μπορέσει να αποκεντρώσει τέτοιες δραστηριότητες.

Με άλλα λόγια, η κατάρτιση των καταλόγων θεσμών και φορέων θα πρέπει, θεωρητικά, να δημιουργήσει γραμμές επαφής μεταξύ των εκπαιδευτικών αρχών και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι απαραίτητες προϋποθέσεις για δημιουργική συνεργασία δημιουργούνται μόνο όταν καλλιεργείται μια τέτοια αμοιβαία «συμπληρωματικότητα» εκπαιδευτικών και αυτοδιοικούμενων οργανώσεων (Μπαμπούνης, 2007).

Ως αποτέλεσμα, τόσο το εκπαιδευτικό σύστημα όσο και το σύστημα τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να υποστούν μετασχηματισμό. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν προαπαιτούμενο και θεμελιώδη προϋπόθεση για την πλήρη εφαρμογή της παρούσας πρότασης. Το ενδιαφέρον της εργασίας επικεντρώνεται στο ενδιαφέρον για την αναδιοργάνωση αρχικά του εκπαιδευτικού συστήματος, επισημαίνονται τα κυριότερα σημεία στα οποία έχει οδηγήσει τους θεσμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης να αναπτύξουν εκπαιδευτική δραστηριότητα.

Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται μία λεπτομερής ανάλυση της ιστορικής αναδρομής του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα και πώς αυτό εξελίχθηκε ταυτόχρονα με τις αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και των κανονιστικών πλαισίων που ορίστηκαν.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται η εννοιολογική προσέγγιση της νεότητας καθώς και τις πρωτοβουλίες που έχει λάβει η Ελλάδα απέναντι στους νέους ακολουθώντας περιγραφή του υφιστάμενου πλαισίου και των θετικών σημείων του. Ενώ στη συνέχεια γίνεται κριτική ανάλυσή του για τα αποτελέσματα που απορρέουν.

Στο τρίτο κεφάλαιο, ακολουθούν οι στρατηγικές που ακολουθήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση αναφορικά με τους νέους και τα διάφορα προβλήματα που έχουν να αντιμετωπίσουν στη σημερινή πραγματικότητα καθώς και τις ευθύνες που καλείται η ένωση να αναλάβει μαζί με τα υπόλοιπα κράτη μέλη. Γίνεται αναλυτική περιγραφή των προγραμμάτων και των αρμοδιοτήτων που καλούνται να διεκπεραιώσουν έτσι, ώστε πλέον οι νέοι να μπορούν να έχουν την απαραίτητη πρόσβαση σε όλους τους τομείς που απαιτούνται για να γίνουν σωστοί νέοι ξεκινώντας πάντα από τον κλάδο της εκπαίδευσης.

Κεφάλαιο 1. Η παιδεία στην Ελλάδα

1.1 Ιστορική αναδρομή για την τοπική διοίκηση και την εκπαίδευση στην Ελλάδα

Κατά την ανάληψη της εξουσίας από τους Βαυαρούς, ένας από τους πρώτους νόμους που ψήφισαν ήταν ο νόμος για την Τοπική Αυτοδιοίκηση (ΤΑ). Βάσει του νόμου «Παν χωρίον έχον τουλάχιστον 300 κατοίκους δύναται να σχηματίσει ίδιον Δήμον με ιδίαν Δημοτικήν Αρχήν» (ΦΕΚ. Αριθμ. 3/10-1-1834, άρθρο 4). Επιπλέον για τα χωριά που είχα λιγότερο από 300 κατοίκους δινόταν η ευκαιρία και η δυνατότητα της συνένωσης μεταξύ τους και να σχηματίσουν δήμους, μόνο στις περιπτώσεις που επέτρεπαν οι όροι του νόμου. Ειδικότερα, «Ο σχηματισμός Δήμων εχόντων ολιγώτερος των 300 κατοίκων εμπορεί να γένη κατ' εξαίρεσιν μόνον, όταν ως εκ των υπαρχουσών σχέσεων πηγάζουσιν ιδιαίτεροι λόγοι προς τούτο, και όταν ουδέ ο διορισμός Δημοτικής Αρχής, ουδέ η εκπλήρωσις των δημοτικών σκοπών παρεμποδίζεται δια του τοιούτου σχηματισμού» (ΦΕΚ. αριθμ. 3/10-1-1834, άρθρο 5). Συνεπώς, γίνεται εύκολα διακριτό ότι οι βάσεις ίδρυσης των δήμων στην Ελλάδα η οποία πέρασε μεγάλες δυσχέρειες από τα δεινά των πολέμων δεν ήταν καθόλου καλές και ταυτόχρονα οι δυσκολίες και τα εμπόδια που είχαν να αντιμετωπίσουν οι νέο-ιδρυθέντες δήμοι ήταν πάρα πολλά και μεγάλα. Απαιτούνταν ενίσχυση στη στελέχωση, στην οργάνωσή τους, στον εξοπλισμό τους για να καταστούν ικανοί και να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις ποικίλες απαιτήσεις μιας παρακμάζουσας επαρχίας, από την οποία υπήρχε παντελής έλλειψη εκπαιδευτικής κουλτούρας.

Ωστόσο, η Πολιτεία φάνηκε να εκτελεί ενέργειες αναθέτοντας αρκετά καθήκοντα στους δήμους και να τους ενημερώνει συνεχώς για την προσοχή τους στην εκπλήρωση των συγκεκριμένων καθηκόντων. Ειδικότερα, «Ανατίθεται εις τους δήμους η ακριβής εκτέλεσις

όλων των υποχρεώσεων, όσαι πηγάζουσιν ή εκ του κοινωνικού σκοπού των ή εκ νομίμων ειδικών λόγων»(ΦΕΚ. αριθμ. 3/10-1-1834, άρθρο 17). Μία ακόμη υποχρέωση που ορίστηκε ήταν η σύστασις και διατήρησης των προκαταρκτικών σχολείων». (ΦΕΚ. αριθμ. 3/10-1-1834, άρθρο 18 παρ. δ)

Μέσα στον επόμενο χρόνο, δηλαδή το 1834, ψηφίστηκε και ο πρώτος εκπαιδευτικός νόμος (ΦΕΚ 11/ 3-3-1834) στον οποίο αναφέρεται ρητώς ότι «Εις έκαστον δήμον θέλει συσταθεί ολίγον κατ' ολίγον ανά έν σχολείον δημοτικών, διατηρούμενον κατά τα οριζόμενα εις τον περί δήμων νόμον».

Συνεπώς, οι ευθύνες για τη συντήρηση και σύσταση των σχολείων ανατέθηκαν πλήρως στους νεοσύστατους δήμους, ανεξάρτητα των μεγάλων δυσχερειών που αντιμετώπιζαν. Εκτός από αυτό ο νόμος ήταν αρκετά περιγραφικός και όριζε τα πάντα που απαιτούνταν τόσο για την οργάνωσή τους, την ίδρυσή τους και την λειτουργία τους σε όλο το φάσμα τους οι πτυχές των οποίων αναφέρονται παρακάτω:

- Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος με τους ποικίλους τύπους σχολείων
- Τη διάρκεια της υποχρεωτικής φοίτησης, όπου εδώ οφείλεται να τονιστεί ότι η Ελλάδα αποτέλεσε την πρώτη Ευρωπαϊκή χώρα που καθιέρωσε την υποχρεωτική φοίτηση
- Τον αριθμό των τάξεων και των ετών φοίτησης για κάθε σχολείο
- Τις διδακτικές ώρες και τα διδασκόμενα μαθήματα κατά το εκάστοτε σχολικό έτος, κατά μάθημα και τάξη.

Όλα τα ανωτέρω ορίστηκαν λεπτομερώς από την «Γραμματεία επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδύσεως» και όταν όλα πλέον είχαν θεσμοθετηθεί, τότε το κράτος ανάθεσε την ευθύνη ίδρυσης και λειτουργίας των σχολείων της στοιχειώδους εκπαίδευσης εξ ολοκλήρου στους εκάστοτε Δήμους, να εφαρμόσουν σε πρακτική βάση όλα όσα έχουν αποφασιστεί, ανεξάρτητα αν όλο αυτό το νέο σύστημα έμοιαζε ξένο ως προς τις συνθήκες και τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

Ωστόσο, ένα πρωταρχικό μειονέκτημα για τον συγκεκριμένο νόμο ήταν ότι ήταν πιστή αντιγραφή του γερμανικού εκπαιδευτικού νόμου και μεταφορά αυτού στα ελληνικά δεδομένα, όπου μέσα σε αυτό υπήρχαν και στοιχεία από τον γαλλικό εκπαιδευτικό νόμο τον γνωστό νόμο Quizot (Πυργιωτάκη,2001).

Συνεπώς, μία μείξη δύο διαφορετικών νόμων για την εκπαίδευση, αποτέλεσε μία μεταμόσχευση ενός ξένου εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, γεγονός που δεν αρμόζει

στη χώρα καθώς είναι εντελώς διαφορετικές οι συνθήκες δημιουργίας των συγκεκριμένων νόμων στις δύο αυτές χώρες. Συγκεκριμένα, δεν υπήρχε σεβασμός προς την ελληνική πραγματικότητα της συγκεκριμένης περιόδου και δεν ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις τις ελληνικής κοινωνίας. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Γερμανού μελετητή Paul Kirper «Ο εκπαιδευτικός αυτός νόμος έμοιαζε με το παπούτσι του Ξενοκράτη, ήταν από άριστο δέρμα, καλοραμμένο και καλοστολισμένο. Είχε όμως ένα μειονέκτημα: Δεν ταίριαζε στο πόδι για το οποίο ράφτηκε», (Kirper,1897).

Το αποτέλεσμα της συγκεκριμένης ενέργειας, δηλαδή αυτής της αβασάνιστης μεταφοράς και αποδοχής ενός μείγματος ξένων εκπαιδευτικών μέτρων από την Ελλάδα, έμελλε μελλοντικά να βλάψει αρκετές φορές την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Τα ανωτέρω είχαν αρκετές αρνητικές συνέπειες. Οι γονείς έβλεπαν τα παιδιά τους να μαθαίνουν πράγματα στο σχολείο που δεν είχαν καμία σχέση με τις ανάγκες τους και τη ζωή τους, ενώ ταυτόχρονα τα παιδιά απασχολούνταν ως εργατική δύναμη στην εκτέλεση αγροτικών εργασιών υπό δύσκολες συνθήκες για εκείνα, με αποτέλεσμα οι γονείς να μην έχουν καμία απολύτως διάθεση να στέλνουν τα παιδιά στο σχολείο και παράλληλα να πληρώνουν δίδακτρα. Δυστυχώς, όλα τα ανωτέρω συνδυαστικά με την αρχαία ελληνική γλώσσα, την επιστροφή στη κλασική αρχαιότητα και την αντιπαιδαγωγική στάση των εκπαιδευτών δεν έδιναν τα κατάλληλα κίνητρα στους γονείς για να στείλουν τα παιδιά τους στο σχολείο (Πυργιωτάκη,2001). Συνεπώς, όλα τα παραπάνω οδήγησαν στην απομάκρυνση γονέων και παιδιών από το σχολείο και να μην υπάρχει κανένα απολύτως ενδιαφέρον γι' αυτό, όπως επίσης το επάγγελμα του δασκάλου καθώς και οι ίδιοι οι δάσκαλοι περιήλθαν σε πλήρη ανυποληψία (Πυργιωτάκη,1992). Όλα τα ανωτέρω αρνητικά αποτελέσματα συμπληρώθηκαν με τις 122 εκθέσεις από τους επιθεωρητές που στάλθηκαν από το Υπουργείο για την επιθεώρηση των σχολείων (Τζουμελέα,Πανναγόπουλου,1933).

Οι συγκεκριμένες εκθέσεις αποτέλεσαν τα πιο αξιόπιστα τεκμήρια αναφορικά με την κατάσταση στην εκπαίδευση για εκείνο το διάστημα και η εκτίμηση που προκύπτει από τις εκθέσεις είναι αρνητικού προσήμου. Δεν παραλείπεται μάλιστα, να τονιστεί με μελανά χρώματα η ανευθυνότητα και το χαμηλό επίπεδο των διδασκάλων. Η συγκεκριμένη κατάσταση δυστυχώς, επικράτησε για μισό αιώνα μέχρι την εμφάνιση του Χαρ. Τρικούπη, στο τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα όπου φαίνεται να αλλάζουν τα πολιτικά δεδομένα της χώρας και να δίνεται στην ελληνική κοινωνία μία αναπτυξιακή ώθηση. Το ενδιαφέρον για την εκπαίδευση αρχίζει να αφυπνίζεται και να πολλαπλασιάζονται οι διαμαρτυρίες για την εκπαιδευτική κατάσταση που επικρατούσε και στο τέλος του 19^{ου} αιώνα οι πολιτικοί προϊστάμενοι της χώρας ενεργοποιούνται στο να εκτελέσουν εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις. Δυστυχώς, οι

πολιτικές αντιπαλότητες μεταξύ του Εθνικού κόμματος του Δεληγιάννη και του Νεωτερικού του Τρικούπη, δεν επιτρέπουν την ψήφιση ουσιαστικών μεταρρυθμίσεων για την εκπαίδευση. Η εκπαίδευση περιήλθε στις αρμοδιότητες του κράτους, με τον Νόμο του 1895 και του 1930.

Στις απαρχές του 20^{ου} αιώνα δημιουργήθηκαν δύο κυρίαρχες πολιτικές παρατάξεις ιδεολογικού περιεχομένου, που είναι η προοδευτική και η συντηρητική παράταξη. Οι συγκεκριμένες παρατάξεις είδαν την εκπαίδευση ως ένα μέσο καλλιέργειας και διάδοσης των δικών τους ιδεών και αξιών για τη κάθε μία. Συνεπώς, την συγκεκριμένη περίοδο το σχολείο περιήλθε στο επίκεντρο των πολιτικών αντιπαραθέσεων με την εξέλιξη του να συνεχίζεται μέσα από ένα διπολικό σχήμα το οποίο βασιζόταν σε μεταρρυθμίσεις και αντιμεταρρυθμίσεις. Συνοψίζοντας αναφορικά με τις εκπαιδευτικές πολιτικές στην Ελλάδα διαπιστώνονται οι δύο φάσεις που περιεγράφηκαν παραπάνω με τον 19^ο αιώνα τα σχολεία να ιδρύονται και να λειτουργούν εξ ολοκλήρου από την Πολιτεία στους Δήμους και αργότερα να συγκλίνει στην αρμοδιότητα του κράτους (Μπελαδάκης, 2016).

Επιπρόσθετα, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί επιτυχής η ανάθεση του εκπαιδευτικού συστήματος στους δήμους, ωστόσο δεν μπορούν να αποδοθούν ευθύνες μόνο σε αυτούς. Αυτό που σίγουρα παρατηρείται μέσα από τη βιβλιογραφία και από μια βαθύτερη ανάλυση των ευρύτερων κοινωνικών συνθηκών και των εκπαιδευτικών υποδομών, είναι ότι από την εποχή του Ιωάννη Καποδίστρια, του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας, υπάρχει μία συνεχώς εξελισσόμενη διάσταση μεταξύ τοπικών κοινωνιών και κεντρικού κράτους. Το εκπαιδευτικό σύστημα λειτούργησε μέσα στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Δηλαδή, μέσω ενός αποσυγκεντρωτικού συστήματος, το κεντρικό κράτος κατόρθωσε να νομοθετήσει τα πάντα για τον εκπαιδευτικό κλάδο, σε όλες του τις εκφάνσεις και μεταγενέστερα ανέθεσε τη συγκεκριμένη ευθύνη στους Δήμους για την πιστή εφαρμογή του νόμου, αναφορικά για την ίδρυση και λειτουργία των σχολείων.

Ωστόσο, μέσα από το συγκεκριμένο σύστημα, προκύπτει ότι το σχολείο δεν ήταν ένα κομμάτι γεννημένο από την ίδια την ελληνική κοινωνία για να μπορέσει να ανταποκριθεί στα μέγιστα στις ανάγκες και τις απαιτήσεις της κοινότητας, αλλά αποτέλεσε έναν θεσμό που αφορούσε την κεντρική εξουσία επί το πλείστον και αυτό οδήγησε τους δύο θεσμούς, σχολείο και κοινότητα, σε αμοιβαία αποστασιοποίηση (ΕΙΕΑΔ, 2014). Είναι ξεκάθαρο, ότι την ευθύνη για την συγκεκριμένη κατάσταση την έχει αποκλειστικά το κράτος, ωστόσο και οι Δήμοι από τη μεριά τους έχουν και εκείνοι το μερίδιό τους. Σίγουρα, η υφιστάμενη κατάστασή τους εκείνη τη χρονική περίοδο δεν ήταν επαρκής για να τους προσφέρει τις κατάλληλες συνθήκες έτσι ώστε να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού κλάδου και να παρέμβουν αποφασιστικά. Ωστόσο, αυτό το γεγονός δεν δικαιολογεί την αδιαφορία τους και την αδράνεια

τους, ενώ όσες φορές ενέργησαν έκαναν εντελώς λάθος επιλογές. Στο κομμάτι μάλιστα, στο οποίο έλαβαν και την περισσότερη κακή κριτική ,ήταν οι επιλογές του διδακτικού προσωπικού. Ως προς την συγκεκριμένη κατεύθυνση, τα λάθη δεν προέκυψαν μόνο από τις ελλείψεις σε εκπαιδευτές, αλλά από τις εμμονές των κομματαρχών και των δημάρχων να δωρίζουν θέσεις ως αντιπροσφορά για την περισυλλογή ψήφων στα πλαίσια της εκλογικής πελατείας τα οποία όριζαν τα ελαφρά όρια του ίδιου του πολιτικού συστήματος (Διαμαντούρος, 1984).

Εκτός από τη συγκεκριμένη κατάσταση υπήρχε και οικονομικό ζήτημα καθώς μέσα από την πληρωμή των διδάκτρων στα σχολεία, εισέπρατταν και οι δάσκαλοι τους μισθούς τους κάτι που οριζόνταν από τον νόμο. Ωστόσο, οι δήμοι δεν φρόντιζαν για την είσπραξη των διδάκτρων με αποτέλεσμα οι δάσκαλοι να φτάνουν στο σημείων να παρακαλούν τους γονείς των μαθητών για την αμοιβή τους, την οποία σε τελικό στάδιο δεν εισέπρατταν ποτέ (Πυργιωτάκη,1992). Χειρότερο όλων αποτέλεσαν οι μαζικές απολύσεις μετά από εναλλαγές κομμάτων στην εξουσία ή την εκάστοτε εκλογή νέου δημάρχου. Εξαιτίας της επικρατούσας κατάστασης επιτρεπόταν η κάθε είδους ασυδοσία άνευ φραγμών, με αποτέλεσμα οι δήμαρχοι να διόριζαν όποιον επιθυμούσαν και χωρίς κανένα κριτήριο απέλυαν όποιον ήθελαν. Συνεπώς, όλοι αυτοί οι εξευτελισμοί και οι ταπεινώσεις των δασκάλων, τους αποθάρρυναν για να συνεχίσουν με πίστη και αφοσίωση το επάγγελμά τους με αποτέλεσμα όσο προσέρχονταν για να ασκήσουν την ειδικότητα του δασκάλου ήταν δυστυχώς αγράμματοι, το οποίο είχε σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνία και στο σχολείο (Θωϊδης, 2005).

Συμπερασματικά, και σύμφωνα με τα ανωτέρω, το σχολείο απέτυχε στα πρώιμα χρόνια του ελληνικού κράτους και η αποκοπή του από την ελληνική κοινωνία οφείλεται σε κοινωνικούς και θεσμικούς παράγοντες. «Έτσι η αδιαφορία και ίσως η ανεπάρκεια τόσο απ' την μεριά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που δεν θεωρούσε την Εκπαίδευση δική της υπόθεση, όσο και από το σχολείο, που δεν εκτιμούσε τη δυνατότητα συνεισφοράς, συνεργασίας και συμπαράστασης της κοινότητας στο εκπαιδευτικό έργο συνετέλεσαν σ' αυτήν την απομάκρυνση» (Θωϊδης, 2005). Συνεπώς, χάθηκαν οι κοινωνικοί και κοινοτικοί δεσμοί που είχαν αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας και μαζί τους το φλογερό ενδιαφέρον της κοινότητας για το σχολείο. Η σχέση αυτή μόνο διαταραγμένη ήταν και συνόδευσε τον θεσμό του σχολείο μέχρι το πρόσφατο παρελθόν, καθώς δεν έχουν αποκατασταθεί πλήρως αρκετές ατέλειες που έχει ως σήμερα. Η συγκεκριμένη κατάσταση ευνοείται σε σημαντικό βαθμό από τον συγκεντρωτισμό του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, ο οποίος κάποια στιγμή θα πρέπει να σταματήσει.

Ο εθνικός διχασμός που επήλθε κατά τη δεύτερη δεκαετία του 20^{ου} αιώνα, επέφερε έντονες συγκρουσιακές σχέσεις μεταξύ των δύο παρατάξεων, της προοδευτικής και της συντηρητικής. Θεωρήθηκε και από τις δύο πλευρές ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εκπαίδευση ως εργαλείο για την επέκταση των δικών τους ιδεολογιών, τις οποίες φρόντισα να εδραιώσουν στη κοινωνία μέσω του σχολείου. Ένα αντιληπτό όργανο μέσα από το οποίο επιδιώκεται η διάδοση, η καλλιέργεια και η διάχυση των αντιλήψεων και των ιδεολογιών, μ' αποτέλεσμα η εκπαίδευση να περιέλθει στο επίκεντρο της διαπάλης, ενώ αποτέλεσε και το βασικότερο πεδίο ανταγωνισμού μεταξύ των δύο ιδεολογικό-πολιτικών παρατάξεων (Πυργιωτάκη,2001). Επιπλέον, οι διαλεκτικές σχέσεις μεταξύ σχολείου και κοινωνίας εξελίχθηκαν σε αδιάλλακτη σύγκρουση και σχήμα μεταρρύθμιση - αντιμεταρρύθμιση επαναλήφθηκε αρκετές φορές ως και σήμερα. Ο εκπαιδευτικός διχασμός συνεχίστηκε σε όλο τον 20^ο αιώνα με καταστροφικές συνέπειες. Με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Γεωργίου Ράλλη το 1976 υιοθετήθηκε η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964 και φάνηκε να επέρχεται ένας «ιστορικός εκπαιδευτικός συμβιβασμός», ωστόσο οι καταστάσεις που προέκυψαν αργότερα δεν επιβεβαίωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Οι αντιπαραθέσεις και οι συγκρούσεις φαίνεται πώς συνεχίζονται ως σήμερα, ωστόσο σε πιο ήπιο βαθμό. Το διπολικό σχήμα της μεταρρύθμισης- αντιμεταρρύθμισης αποδεικνύεται ξεκάθαρα και από τη διαδοχή των κομμάτων στην εξουσία, όπου στελέχη στην εκπαίδευση αντικαθίστανται εν μία νυκτί (Πυργιωτάκη,2008). Για την ελληνική εκπαίδευση και εν συνεχεία για την ελληνική κοινωνία, αυτή η συνεχόμενη αντικατάσταση στελεχών υπό συμφέρον και ανάλογα με τα κομματικά κριτήρια, αποτελεί ένα μεγάλο πλήγμα. Ο συγκεντρωτισμός ασκεί αξιόλογο ρόλο στη διατήρηση της συγκεκριμένης κατάστασης. Από τη στιγμή δηλαδή που στο υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα όλος ο διοικητικός ιστός ελέγχεται από την κεντρική εξουσία, η διατήρηση ή η διάρρηξή του αποτελεί εύκολη υπόθεση για τον εκάστοτε Υπουργό Παιδείας και την εκάστοτε Κυβέρνηση.

Ωστόσο, μέσα από όλες αυτές τις μεταρρυθμίσεις προέκυψαν και αρκετά θετικά στοιχεία τα οποία προκύπτουν από τα διαθέσιμα στοιχεία, τόσο διεθνή όσο και εθνικά. Διαπιστώνεται, η ραγδαία πτώση των ποσοστών στους αναλφάβητους Έλληνες πολίτες καθώς και η άνοδος πολλών θετικών δεικτών της εκπαίδευσης. Το εκπαιδευτικό επίπεδο των Ελλήνων ανέβηκε κάτι που προσδίδει μία θετική αύρα στην αποδοτικότητα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, παρά τις αρνητικές του πτυχές. Επήλθε, επίσης η εκπαιδευτική ισότητα, ανεξάρτητα φύλου, κοινωνικού στρώματος και εισοδήματος γεγονός που αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και είναι βέβαιο ότι το συγκεκριμένο επίτευγμα δεν απαντάται εύκολα στις αναπτυγμένες χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι τα ανωτέρω πλεονεκτήματα

θα πρέπει να διαφυλαχθούν με κάθε θυσία και απαγορεύεται να καταρρεύσουν με οποιαδήποτε αποκέντρωση και φυσικά το κράτος έχει το απόλυτο δικαίωμα και υποχρέωση της παρέμβασης στις ανωτέρω περιπτώσεις.

Όπως αναλύθηκε παραπάνω, τα λάθη που προέκυψαν από την κομματικοποίηση της εκπαίδευσης μπορούν να αποφευχθούν μέσω της μεταφοράς των αρμοδιοτήτων από τη κεντρική διοίκηση στα περιφερειακά διοικητικά όργανα και με τα απαραίτητα ρυθμιστικά πλαίσια να αποφευχθούν τα λάθη. Αν δεν ληφθούν όμως τα απαραίτητα μέτρα τα λάθη μπορεί να επαναληφθούν ή ακόμη και να επιδεινωθούν.

1.2 Τοπική Αυτοδιοίκηση και Εκπαίδευση μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτη και Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης

Ο συνδετήριος κρίκος μεταξύ των παραγόντων που επιδρούν στις σχολικές μονάδες, με εξαίρεση τη κεντρική διοίκηση, είναι το ζήτημα της εντοπιότητας. Ήδη είναι θεμελιωδώς σαφές, ότι η ευθύνη για τοπικά ζητήματα ανήκει κατά τεκμήριο στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), οι οποίοι έχουν καθήκον στο να λαμβάνουν κομβικό ρόλο. Το ανωτέρω καταγράφεται στη νομοθετική ρύθμιση η οποία εισήχθη τον ν. 3852/2010, ειδικότερα όσον αφορά τον κλάδο της παιδείας και της εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, είναι κρίσιμο το να αναλυθεί το περιεχόμενο των διατάξεων αναφορικά με τον εκπαιδευτικό κλάδο, όπως επίσης και ο εντοπισμός των επιδράσεων των υπερεθνικών οργανισμών στη βούληση των νομοθετών, όπως επίσης και η διερεύνηση των τομέων, το κλίμα της εφαρμογής του και οι συνθήκες. Παρακάτω αναλύεται η βούληση του νομοθέτη και οι επιδράσεις του λόγου των Υπερεθνικών Οργανισμών στην Αιτιολογική έκθεση ν.3852/2010.

Από την αρχή της έκθεσης γίνεται ακριβής η θέση του νομοθέτη για την δημιουργία ΟΤΑ, οι οποίοι θα έχουν τη κατάλληλη δημοκρατική νομιμοποίηση από τη στιγμή που τα μέλη τους θα είναι αιρετά και φυσικά το κατάλληλο μέγεθος, με σκοπό τη διαχείριση τοπικών υποθέσεων, αλλά και να εκπροσωπήσουν την κεντρική διοίκηση μέσω της διεκπεραίωσης αρμοδιοτήτων που συνθέτουν την κρατική αποστολή. Το σωστό μέγεθος των περιφερειακών δομών, το οποίο είναι η εγγύηση για την συνταγματικά κατοχυρωμένη οικονομική και διοικητική τους αυτοτέλεια, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσω της εξασφάλισης και της μεταφοράς των αναγκαίων υλικών και ανθρώπινων πόρων, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας και του ελληνικού Συντάγματος. Βασικά σημεία αποτελούν οι έννοιες

της αποτελεσματικότητας, του διοικητικού εξ' ορθολογισμού, της αποσυμφόρησης της κεντρικής διοίκησης από ευθύνες και αρμοδιότητες τοπικού χαρακτήρα, ενώ ταυτόχρονα το κράτος διατηρεί τον εποπτικό και επιτελικό του χαρακτήρα (euronews.com,2019). Η αναγκαία νομιμοποίηση πηγάζει από τη σύγκριση μεταξύ των ανάλογων πρακτικών που ακολουθούν οι χώρες της ΕΕ, οι οποίες μέσω των πρακτικών της διοίκησης μέσω στόχων και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης επιδιώκουν την αποτελεσματικότητα, την ευελιξία, την αξιοποίηση των τοπικών πλεονεκτημάτων με ταυτόχρονη δημοσιονομική ενίσχυση, την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς με διαφάνεια και την αποτελεσματικότερη λειτουργία των ΟΤΑ χωρίς αθέμιτο ανταγωνισμό.

Ταυτόχρονα υπάρχει συνεχής αναφορά στις έννοιες της λογοδοσίας, της αξιολόγησης, της εξοικονόμησης πόρων των φορολογούμενων πολιτών μέσω διαδικασιών διοικητικού εξ' ορθολογισμού και κυρίως γίνεται αναφορά στην έννοια της διαφάνειας. Ειδικότερα στη σελίδα 18 της αιτιολογικής έκθεσης αναφέρεται *«Η ενσωμάτωση των νέων αρχών δημοκρατικής διακυβέρνησης οδηγεί στην αναβαθμισμένη συμμετοχή του πολίτη, στη διαβούλευση πριν τη λήψη αποφάσεων, στη διαφανή άσκηση εξουσίας και στην υποχρεωτική λογοδοσία όποιου ασκεί δημόσια διοίκηση»* (et.gr,21). Επιπρόσθετα, τονίζεται εντόνως η απαίτηση σαφούς οριοθέτησης των ευθυνών και αρμοδιοτήτων του εκάστοτε φορέα, με σκοπό να αποφεύγονται αντικρουόμενες ή αντιφατικές αποφάσεις εξαιτίας επικάλυψης αρμοδιοτήτων, αλλά παράλληλα να επιτυγχάνεται η ολοκληρωμένη άσκηση πολιτικών ανά επίπεδο. Η σημασία της σωστής κατανομής ευθυνών είναι ξεκάθαρη και στο ειδικό μέρος της εισηγητικής έκθεσης, όπου γίνεται ρητή αναφορά ότι κατά την σύνθεση των συγκεκριμένων τομέων δράσης *«προκρίθηκε η εξειδικευμένη παράθεση των ασκούμενων αρμοδιοτήτων, αντί της γενικόλογης θεματικής αναφοράς»*, με σκοπό την εξασφάλιση των τεκμηρίων άσκησης των αρμοδιοτήτων υπερτοπικού χαρακτήρα υπέρ της Περιφέρειας, στις περιπτώσεις όπου οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες δεν έχουν ανατεθεί με ουσιαστικά ή τυπικό νόμο στην αποκεντρωμένη Κρατική διοίκηση. Επιπρόσθετα, γίνεται ξεκάθαρη αναφορά, ότι η συγκεκριμένη λεπτομερής παράθεση εξυπηρετεί στην άρση της αλληλοεπικάλυψης και της σύγχυσης καθώς επίσης και στην ασφάλεια δικαίου, με σκοπό οι πολίτες να γνωρίζουν με σαφήνεια των υπεύθυνο φορέα για την επίλυση των προβλημάτων του ή την αντιμετώπιση των αιτημάτων του. (et.gr,21)

Οι προσπάθειες της εθνικής μεταρρύθμισης εντάσσεται και πάλι σε ένα σύστημα διοίκησης, το οποίο συμβαδίζει με το πολιτικό και νομικό κεκτημένο των περιφερειών της ΕΕ. Ως βάση αναγνωρίζεται το τεκμήριο υπέρ της ΤΑ, καθώς οι τοπικοί θεσμοί και όργανα αναπτύσσουν έναν άμεσο και ειδικό δεσμό με τη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, ο οποίος

του επιτρέπει την άσκηση ελέγχου, να υπηρετούν με καλύτερο τρόπο την τοπική ανάπτυξη και να έχουν τεκμηριωμένη γνώση μέσω της αξιοποίησης πόρων της ΕΕ (Χλέπας,2015).

Τις τελευταίες δεκαετίες κυριαρχεί η ιδέα της Νέας Δημόσιας Διαχείρισης και οι συζητήσεις για τις αποδόσεις των εθνικών διοικητικών συστημάτων γίνονται εντονότερες, φέρνοντας στο προσκήνιο την αποκεντρωμένη διοίκηση ως ένα ιδιαίτερα αποδοτικό, αποτελεσματικό και οικονομικό μοντέλο διακυβέρνησης, ειδικότερα στο περιεχόμενο κειμένων της ευρωπαϊκής ένωσης και άλλων υπερεθνικών οργανισμών. Βάσει των ανωτέρω, δεν μπορούν να αξιολογηθούν ως τυχαίες οι συνεχείς αναφορές στον οικονομικό εξ' ορθολογισμό και στην εξοικονόμηση πόρων, καθώς και στην δυνατότητα των περιφερειών να εφαρμόζουν αποδοτικότερα τα προγράμματα της ΕΕ στην εισηγητική έκθεση του εξεταζόμενου νόμου για την αποκεντρωμένη διοίκηση.

Ως εκ τούτου, καθίσταται φανερός ο έμμεσος επηρεασμός του εθνικού συστήματος διακυβέρνησης από το ευρωπαϊκό και σημειώνεται το ερώτημα για το ότι συζητήσεις για τον εντοπισμό κοινών ευρωπαϊκών αξιών αφορούν και τον χώρο της δημόσιας διοίκησης στα πλαίσια της κυριαρχίας της νέας δημόσιας διαχείρισης εντός μιας παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας (Φωτόπουλος,2012). Σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο για την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση, σύμφωνα με τα συμπεράσματα της ευρωπαϊκής επιτροπής του 2001, προκύπτει η ένταξη της έννοιας της «χρηστής διακυβέρνησης» στις αρχές της λογοδοσίας, της συμμετοχής, της διαφάνειας, της συνοχής και της αποτελεσματικότητας, έννοιες που διέπουν το σύνολο του κειμένου της εισηγητικής έκθεσης του ν. 3852

Στη συνέχεια ακολούθησε η εναρμόνιση με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, η οποία αποτέλεσε για ακόμη μία φορά μία ευρωπαϊκή επιταγή, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1^η Δεκεμβρίου του 2009 και σύμφωνα με τη σελίδα 10 της Αιτιολογικής έκθεσης του νόμου 3852 ορίζεται *«Έτσι, η παρούσα νομοθετική πρωτοβουλία (πρόγραμμα «ΚΑΛΙΚΡΑΤΗΣ») εναρμονίζεται και συμβαδίζει με αρχές και αξίες που αποτελούν τη βάση για το ευρύτερο πλαίσιο μέσα στο οποίο θα εφαρμοστεί, αυτό της Ευρωπαϊκής Ένωσης»*. Εντός του κειμένου απαριθμούνται οι αρχές της διαφάνειας, της εγγύτητας, της εξωστρέφειας, της συμμετοχικής δημοκρατίας, των ανθρώπινων δικαιωμάτων, ενώ ταυτόχρονα τονίζεται η απαίτηση καθιέρωσης διοικητικών σχέσεων, οι οποίες θα στηρίζονται στη συμπληρωματικότητα και στη συνεργασία και όχι στον ιεραρχικό χαρακτήρα με σεβασμό στις εκάστοτε ιδιαιτερότητες.

Οι ανωτέρω επιδράσεις αναφέρονται σε ευρύτερες διοικητικές διαδικασίες και δομές. Αναφορικά με εκπαιδευτικό κλάδο, η ευρωπαϊκή επιρροή γίνεται ξεκάθαρη στα ζητήματα της δια βίου εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τους Steiner-Khamsi, Burbules και Torres το 2007

αναφέρθηκε ότι ο συγκεκριμένος όρος εντάσσεται στο σύνολο εκπαιδευτικών θεμάτων σε παγκόσμια κλίμακα, τα οποία εγείρουν το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας και κωδικοποιούνται μέσω ηχηρών λέξεων. Πλέον δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην οικονομική αξία του διεθνή εκπαιδευτικού λόγου καθώς και τα ιδεολογικά του προτάγματα μέσα στα οποία βρίσκεται και η δια βίου μάθηση, συνοδευμένη από της λέξεις κλειδιά, όπως πιστοποίηση δεξιότητα, κατάρτιση, απασχόληση, δεξιότητες, παραγωγικότητα. Η Ευρώπη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και του ανταγωνισμού, προτάσσει μεταγενέστερα του Μάαστριχτ στον εκπαιδευτικό της λόγο ζητήματα που θέτονται και από τον ΟΟΣΑ στα εκπαιδευτικά του σχέδια, στα οποία η δια βίου μάθηση συνυπάρχει με έννοιες όπως είναι η κοινωνία της γνώσης και το ανθρώπινο κεφάλαιο. Το εκπαιδευτικό ενδιαφέρον της ΕΕ υπερβαίνει το αντίστοιχο άλλων μεμονωμένων κρατών μελών της. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα εθνικά συστήματα να υποχρεώνονται στο να υλοποιήσουν εντός καθορισμένων χρονικών διαστημάτων και στα πλαίσια των πολιτικών της «συγκλίνουσας στοχοθέτησης» τους κοινούς στόχους που διαγράφονται στον κοινοτικό εκπαιδευτικό λόγο. Εντός διαδικασιών που δεν τελειώνουν ποτέ ωστόσο σχετικοποιείται ο ρόλος των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων και εντάσσεται στα πλαίσια πολυσύνθετων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και κατάρτισης, η πλειονότητα των οποίων βρίσκεται εκτός από αυτά (Κεχαγιάς ,2018).

Σύμφωνα με το άρθρο 94 του νόμου 3853/2010, ορίζονται οι ευθύνες για τον κλάδο της Παιδείας οι οποίες μεταβιβάζονται στους δήμους, μία κατάσταση η οποία προάγει τον ρόλο των ΟΤΑ στον συγκεκριμένο κλάδο, όπως επίσης και στον Αθλητισμό και στον Πολιτισμό με 12 αρμοδιότητες του άρθρου 75 και με το άρθρο 94 επιπλέον 19. Οι αρμοδιότητες που προστέθηκαν ασκούσαν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους στο παρελθόν από τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, ωστόσο το καινούργιο νομικό πλαίσιο τους μεταφέρει το χαρακτήρα των τοπικών υποθέσεων, με κύριο γνώμονα την αρχή της εγγύτητας των υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες. Αναφορικά με τον κλάδο της παιδείας, ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη λειτουργική υποστήριξη των σχολικών δομών σύμφωνα με τα άρθρα 78-80 της αιτιολογικής έκθεσης, ενώ ταυτόχρονα εντοπίζονται οι διευρυμένες προσπάθειες προσέγγισης με την τοπική κοινωνία. Ειδικότερα, στα θέματα που άπτονται της συντήρησης ή κατασκευής των σχολικών κτιρίων προστίθενται και προγράμματα δια βίου μάθησης, έλεγχος των θεμάτων που αφορούν τους γονείς, χρήσεις κοινής ωφέλειας των σχολικών χώρων καθώς επίσης και Σύλλογοι Γονέων και κηδεμόνων ή η ελλιπής φοίτηση των παιδιών στα σχολεία.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο άρθρο δεν καταργούνται οι ευθύνες των Δήμων όπως αυτές προβλέπονται από το άρθρο 75 του ν. 3663/2006. Από τον έκτο τομέα του ανωτέρου άρθρου συμπεριλαμβάνονται 12 αρμοδιότητες τόσο στον κλάδο του Πολιτισμού, στη Παιδεία

και στον Αθλητισμό, εκ των οποίων μόνο οι δύο με υπ' αριθμ. 1 και 7 αφορούν τις σχολικές μονάδες και ειδικότερα σε κτιριακό επίπεδο. Ειδικότερα, η υποπερίπτωση 1 σχετίζεται με τις την κατασκευή, υλικοτεχνικές υποδομές, διαχείριση και βελτίωσή τους, καθώς και τη φύλαξη, καθαριότητα και συντήρηση των σχολικών μονάδων. Αναφορικά με το καθαρά τεχνικό – κτιριακό ζήτημα της συντήρησης και αξιοποίησης των παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων ή των κτιρίων παραχώρησης εκ των ιδιωτικών ή δημόσιων φορέων από δημόσιους ή αναφέρεται και η υποπερίπτωση 7.

Αναφορικά με την ίδρυση και λειτουργία μονάδων δημιουργικής απασχόλησης, βιβλιοθηκών για παιδιά και πάρκα κυκλοφοριακής αγωγής οι υποπεριπτώσεις 2,3 και 4 δίνουν την ακριβή πληροφορία. Οι συγκεκριμένες εγκαταστάσεις δεν συνδέονται με τις σχολικές μονάδες, καθώς θα μπορούσαν να συστεγαστούν, αλλά δεν υπάρχει ρητή αναφορά σε τέτοιο ενδεχόμενο. Κατά συνέπεια, οι πρωτοβουλίες των δημοτικών αρχών δεν είναι αναγκαίο να συμβάλλουν στη δημιουργία του πολυσύνθετου κέντρου μάθησης, όπως αυτό συστάθηκε στα κείμενα της Λισσαβόνας.

Αναφορικά με τα κτηριακά θέματα, ενώ ο Κώδικας του 2006 αναφέρεται κυρίως στη φύλαξη, τη συντήρηση και τη καθαριότητα των κτηρίων, το Πρόγραμμα Καλλικράτης παραχωρεί στο Δήμους την ολοκληρωτική ευθύνη για αυτά. Η κατάργηση του Οργανισμού Σχολικών κτηρίων, διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο όσον αφορά την εξοικονόμηση πόρων. Κατά συνέπειαν η αρμοδιότητα για τα διδακτήρια ανήκει πλέον στους Δήμους από το απόλυτα αρχικό στάδιο της επιλογής του κατάλληλου οικοπέδου, με ή χωρίς κτήριο και της απαλλοτριώσής του, σύμφωνα με τις υποπεριπτώσεις 14 και 15. Επίσης, για τους Δήμους έγινε τοπική υπόθεση και η ανέγερση των σχολικών κτηρίων, όπως επίσης και η κατανομή των πιστώσεων στις Σχολικές Επιτροπές σύμφωνα με την υποπερίπτωση 25 για τις επισκευές και τις συντηρήσεις τους.

Σε τοπικό επίπεδο, γίνεται επίσης και ο καθορισμός της χρήσης των σχολικών κτηρίων, η οποία διαιρείται στις δύο παρακάτω κατηγορίες (Χρυσανθάκης, 2010):

1. Σύμφωνα με την υποπερίπτωση 16 ορίζεται η κοινή χρήση των κτηρίων από συστεγαζόμενες σχολικές μονάδες, όπου ζητήματα αποκλειστικής χρήσης ορισμένων χώρων και ωραρίων λειτουργίας της εκάστοτε σχολικής μονάδας, καθορίζονται από τους Δήμους.
2. Σύμφωνα με τις υποπεριπτώσεις 17 και 21, η διάθεση των κτηρίων για χρήσεις κοινής ωφέλειας ή για την περάτωση εκδηλώσεων κοινού ενδιαφέροντος σε συνεργασία με

τις Σχολικές Επιτροπές, οι οποίες έχουν την αρμοδιότητα να εγκρίνουν τη διοργάνωση συναυλιών και άλλων πολιτιστικών δραστηριοτήτων για τους μαθητές.

Σύμφωνα με την υποπερίπτωση 24 τα κτήρια τα οποία λειτουργούν ως σχολικές μονάδες και προβλέπεται η παύση λειτουργία τους, γίνεται αναφορά αξιοποίησης αυτών για κοινωφελή χρήση. Εάν τεθεί στην εργασία η σύγκριση του συγκεκριμένου εδαφίου με το αντίστοιχο του νόμου 3463 του 2006, παρατηρείται ότι ο δεύτερος αναφέρεται κυρίως σε ιστορικά και παραδοσιακά σχολικά κτήρια, τα οποία απαντώνται κυρίως στις περιπτώσεις παραδοσιακών εγκαταστάσεων, ενώ στην επαρχία αφορούν σχολικές μονάδες που έκλεισαν λόγω ελλείψεων σε μαθητές μεταγενέστερα της υπερσυγκέντρωσης του μαθητικού πληθυσμού στις πόλεις και στα μεγάλα αστικά κέντρα. Σε αντίθετη πλευρά ο νόμος του 2010, αναφέρεται σε γενικότερη βάση στη παύση των δραστηριοτήτων και της λειτουργίας τους, αναφερόμενος με σιωπηρό τρόπο και στις περιπτώσεις της κατάργησης ή συγχώνευσης σχολικών μονάδων (Χλέπας, 2015).

Μία ακόμη προσέγγιση των σχολικών μονάδων με τους Δήμους, τους εμπλεκόμενους φορείς στις εκπαιδευτικές διαδικασίες και την τοπική κοινωνία, αποτελεί η ανάθεση στους ΟΤΑ την εποπτεία και τον έλεγχο των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων όπως ορίζεται στην υποπερίπτωση 19. Αξιοσημείωτη, επίσης, αποτελεί η δικαιοδοσία επιβολής κυρώσεων σε κηδεμόνες και γονείς που δεν προβαίνουν σε εγγραφή των παιδιών τους στο σχολείο είτε αμελούν την τακτική τους φοίτηση όπως ορίζεται στην υποπερίπτωση 26. Και σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί τοπική εξουσία να δράσει σαφώς πιο ευέλικτα και ταχύτερα εξασφαλίζοντας πρωταρχικών και τη νομική υποστήριξη για την εφαρμογή των κανονιστικών κειμένων. Επιπλέον, είναι αυτονόητο ότι ο παράγοντας της εγγύτητας επιτρέπει τη ταχύτερη διακίνηση της πληροφόρησης και την καταγραφή των περιπτώσεων ελλιπής φοίτησης μαθητών, είτε μέσω των δημοτικών κοινωνικών υπηρεσιών είτε μέσω του δημοτολογίου (Χρυσανθάκης, 2010).

Πρωταρχική αρμοδιότητα άλλωστε των δήμων στον κλάδο της παιδείας αποτελεί, σύμφωνα με την υποπερίπτωση 13 και η εκτέλεση προγραμμάτων δια βίου μάθησης στα πλαίσια του αντίστοιχου περιφερειακού και εθνικού σχεδιασμού. Η επιρροή των ευρωπαϊκών πολιτικών είναι εμφανής σε δύο σημεία κλειδιά, πρώτα στην αναφορά της περιφέρειας ως φορέα περάτωσης νομοθετικών πλαισίων και πολιτικών επιλογών και δεύτερον η αναφορά στη δια βίου μάθηση (parliament.gr,2021). Σε τελικό στάδιο, οι δημοτικές αρχές αναλαμβάνουν ένα σύνολο αρμοδιοτήτων και ευθυνών όπως είναι η μεταφορά και η σίτιση των μαθητών, η διακοπή μαθημάτων εξαιτίας έκτακτων συνθηκών όπως επίσης και παροχές τεχνικής υποστήριξης, ώστε το σχολείο στα πλαίσια της κοινωνίας της πληροφορίας να προσφέρει

ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο για το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού, ειδικότερα σε περιοχές υποβαθμισμένες ή απομακρυσμένες.

1.3 Κριτική στο υφιστάμενο πλαίσιο της Ελλάδας

Γεννάται, λοιπόν, το ερώτημα για το ποια ακριβώς είναι η σημερινή κατάσταση της χώρας και ειδικότερα της τοπικής κοινωνίας. Όταν ένα κράτος βρίσκεται σε κρίση, με τα νούμερα της οικονομίας σε κάθετη πτώση και τους νέους σε κίνδυνο τόσο από πλευράς απασχόλησης όσο και εκπαίδευσης, με το κράτος δικαίου τελικά να είναι υπό εξαφάνιση και τη κοινωνική συνοχή ειδικότερα για τους νέους να απειλείται. Οι ΟΤΑ, προσπαθούν σημαντικά μέσω διαφόρων προγραμμάτων να καλύψουν σημαντικές νέες ανάγκες και μεγάλα κενά, έχοντας αρμοδιότητες που εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα αναφορικά με την εκπαίδευση, αλλά και σε άλλους τομείς, όπως είναι η κοινωνική πρόνοια, η υγεία, η υδροδότηση, η στέγαση, η προστασία του περιβάλλοντος, πολιτιστικές δραστηριότητες κ.α. (Χρυσανθάκης,2010). Ταυτόχρονα, οι νέοι έχουν ανάγκη από κάθε είδους υπηρεσία που μπορεί να τους προσφέρει ωστόσο η ανάπτυξη των διοικητικών πλαισίων στους ΟΤΑ έχει φέρει στην επιφάνεια γνωστές αδυναμίες και παθογένειες, όπως είναι οι αλληλοεπικαλύψεις, η ανομοιογένεια καθώς και οι ελλείψεις δικτύωσης και κατεύθυνσης. Ως συνέπεια των ανωτέρω, είναι η μέχρι τώρα αποσπασματική αντιμετώπιση των αναγκών και προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι νέοι σε όλο το φάσμα της πληροφόρησής τους και της εκπαίδευσής τους, με ταυτόχρονη μη προώθηση ολοκληρωμένων πολιτικών από τους ΟΤΑ (Χρυσανθάκης,2010). Αφετέρου δε απαιτείται ένα είδος στρατηγικής ολοκλήρωσης με κέντρο τη δια βίου μάθηση, με επίκεντρο τις προσεγγίσεις και τις μεθόδους που θα έχουν στόχο τον καλύτερο συντονισμό και την αποδοτικότερη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών που απασχολούν τους νέους για την επίτευξη του μέγιστου αποτελέσματος, μέσω κοινών προγραμμάτων και σχεδιασμένων προσεγγίσεων. Ένα πρόγραμμα το οποίο αποσκοπεί ακριβώς στα ανωτέρω είναι το «Η πόλη που μαθαίνει», καθώς αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός μοντέλου παροχής υπηρεσιών, που θα υλοποιείται στα πλαίσια του δικτύου των τοπικών φορέων και θα δραστηριοποιούνται στα πλαίσια της δια βίου μάθησης, κοινών στόχων και εκπαίδευσης των νέων (Χρυσανθάκης,2010).

Υποχρέωση των αρχών της αυτοδιοίκησης ήταν και παραμένει η απαίτηση για ουσιαστική παρέμβαση στον κλάδο της εκπαίδευσης και της Δια Βίου Μάθησης. Το κοινωνικό κεφάλαιο της εκάστοτε πόλης θεωρείται αναπτυξιακή επένδυση των ΟΤΑ και τονίζεται έτσι η συνεργασία μεταξύ των δημοτικών αρχών με τους κοινωνικούς εταίρους για

την γενικότερη κοινωνική ανάπτυξη, μέσω της ενίσχυσης του τοπικού εκπαιδευτικού κεφαλαίου. Κύριος σκοπός των δημοτικών αρχών είναι η ενδυνάμωση του εκπαιδευτικού μοτίβου μέσω της προώθησης δραστηριοτήτων και πράξεων που ενισχύουν την κοινωνία της γνώσης στους νέους. Αν οι ΟΤΑ δεν έχουν συνειδητοποιήσει ως τώρα το χρέος τους για τον καθορισμό του οράματος που πρέπει να έχει η εκπαίδευση και η πληροφόρηση των νέων στις τοπικές κοινωνίες τότε παραλείπουν σε σημαντικό βαθμό τα καθήκοντά τους και θα πρέπει να εντάξουν δυναμικότερα τον επιχειρησιακό σχεδιασμό στον στρατηγικό τους προγραμματισμό (Χρυσανθάκης,2010) . Όσον αφορά τις προσεγγίσεις που ακολουθούνται σήμερα αυτές είναι η λειτουργία κέντρων δια βίου μάθησης, φιλοξενίας προγραμμάτων από τοπικές δομές εκπαίδευσης για τη σύνδεση της εκπαίδευσης ή/ και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, λειτουργία προγραμμάτων κοινωνικών φροντιστηρίων, αξιοποίηση και εκμετάλλευση των δημοτικών βιβλιοθηκών ως μαθησιακών οργανισμών στην κοινωνία της γνώσης για τους νέους και τέλος η προώθηση δράσεων εκπαιδευτικής αλληλεγγύης που στηρίζονται στον εθελοντικό συνεργατισμό και εθελοντική προσφορά. Όπως ήδη αναφέρθηκε είναι κομβικός ο ρόλος των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στο ανωτέρω πεδίο καθώς έτσι ενδυναμώνονται οι δεξιότητες των νέων και του ανερχόμενου μαθητικού πληθυσμού, οδηγώντας έτσι στη δημιουργία στέρεων και ισχυρών κοινωνιών ακολουθούμενη από την οικονομική ανάπτυξη που είναι πλήρως αναγκαία για τις δύσκολες εποχές που ζουν οι χώρες τα τελευταία έτη και ειδικότερα η Ελλάδα η οποία έχει να διαχειριστεί σημαντικές προκλήσεις εκτός από τις οικονομικές και τις υγειονομικές όσο και τις μεταναστευτικές.

Στις δράσεις που έχουν θεμελιώσει οι ΟΤΑ είναι αυτή των ανοικτών δεδομένων των δήμων προς όφελος των πολιτών γενικότερα όσο και την νέων. Είναι αρκετά σημαντικές οι ενέργειες για την αξιοποίηση όλων των νέων τεχνολογιών για καλύτερη ροή της γνώσης και πληροφορίας, και για επικοινωνία μεταξύ των υπηρεσιών αλλά και με το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του Δήμου. Η Ελλάδα, σε συμμόρφωση προς τις κοινοτικές οδηγίες της ΕΕ (2013/37/ΕΕ) και των διεθνών πρακτικών που ακολουθούνται για τα ανοικτά δεδομένα, έχει θεσπίσει νομοθετικό πλαίσιο (Ν.4305/2014) για τη μορφή και τον τρόπο ανάρτησης των ανοικτών δεδομένων. Μάλιστα, την πρωτοκαθεδρία στην ανάρτηση εγγράφων έχουν οι Δήμοι (31% επί του συνόλου των αναρτηθέντων εγγράφων), εντούτοις η ανταπόκρισή τους στην εφαρμογή της οδηγίας για τα ανοικτά δεδομένα είναι πολύ μικρή, καθώς μόνο το 15% των Δήμων της χώρας την εφαρμόζει σε σημερινή κλίμακα. Η εμπέδωση και η κατανόηση στις συνειδήσεις των νέων από μικρή ηλικία σε ανοιχτές τεχνολογίες που μπορούν να απελευθερώσουν τις δημιουργικές τους ικανότητες, αλλά αποτελεί και μία βαθιά πολιτική πράξη που αναγνωρίζει τις ανάγκες των νέων, λαμβάνοντας έτσι έναν αναπτυξιακό χαρακτήρα, και αναγνωρίζοντας το δικαίωμα των νέων να συμμετέχουν με ισότιμους όρους σε

κάθε έκφανση της σύγχρονης ζωής. Επιπροσθέτως, οι ΟΤΑ συνεργάζονται με τα κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης τα οποία θεωρούνται από το 2012 δομές Δια Βίου Μάθησης για την διεκπεραίωση επιμορφωτικών ημερίδων, δράσεων και προγραμμάτων ευαισθητοποίησης των νέων. Κάποιες υποδειγματικές πρακτικές από τους δήμους ως προς την κατεύθυνση των ενδιαφερόντων και εκπαίδευσης των δεξιοτήτων των νέων και την ενίσχυση της πληροφοριακού τους κεφαλαίου είναι οι παρακάτω (Φωτόπουλος, 2012) :

- Με το πρόγραμμα «Έτσι Μαθαίνω Καλύτερα» το σχολείο μετατρέπεται σε σημείο αναφοράς, μεταμορφώνεται σε ένα πρότυπο δεμένης σχολικής κοινότητας και πυρήνα μάθησης, που βοηθάει τα παιδιά να βελτιωθούν ατομικά και κοινωνικά (Περιλαμβάνει: Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις, , Maker Space, Εκπαίδευση και Εκπαιδóτοποι Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης) με την ενεργή συμμετοχή, δασκάλων, αρχιτεκτόνων, γονέων σε κοινές δράσεις και μαθητών όλων των τάξεων.
- Το Start Project μια συνεργασία των ΟΤΑ με την Microsoft Hellas και τη ΜΚΟ Social Innov, είναι ένας σύγχρονος εκπαιδευτικός κόμβος, ανοιχτός σε όλους, που προσφέρει δωρεάν προγράμματα εκμάθησης πληροφορικής και ψηφιακών δεξιοτήτων.
- Το πρόγραμμα «Ανοικτά Σχολεία» με όχημα τη σκέψη ότι η εξωστρέφεια και η δημιουργικότητα είναι επιλογή, όπου σχολικά κτίρια παραμένουν ανοιχτά τα απογεύματα και τα Σαββατοκύριακα και μετατρέπονται σε χώρους συνάντησης των νέων της γειτονιάς φιλοξενώντας δωρεάν δράσεις πολιτισμού, εκπαίδευσης, διά βίου μάθησης, ψυχαγωγίας, άθλησης και τεχνολογίας που αφορούν όλες τις ηλικιακές ομάδες, καθώς και διαδραστικά εργαστήρια.
- Το Κοινωνικό Φροντιστήριο, που καθιερώθηκε ως μία από τις σημαντικότερες δομές κοινωνικής στήριξης. Με την πολύτιμη συμβολή εθελοντών εκπαιδευτικών το Κοινωνικό Φροντιστήριο των δήμων παρέχει, πρόσθετη διδακτική στήριξη σε μαθητές άπορων ή οικονομικά αδύναμων οικογενειών.
- Η ηλεκτρονική πλατφόρμα www.synathina.gr, δίνει τη δυνατότητα στις ομάδες νέων να καταχωρούν τις δράσεις τους και να δημιουργούν ένα ημερολόγιο με το τι συμβαίνει στην πόλη, αποτυπώνοντας τη δράση άτυπων και μη άτυπων ομάδων των δήμων. Δημιουργείται έτσι ένα δίκτυο ανθρώπων που μπορούν να ενημερωθούν, να συνεργαστούν και να ανταλλάξουν εμπειρίες και τεχνογνωσία για τις δράσεις τους.

Εν κατακλείδι, αποτελεί ένα στοίχημα το οποίο οφείλει να κερδίσει η τοπική αυτοδιοίκηση για τις επόμενες δεκαετίες και να ενταχθεί ως κοινωνία ενδιαφέροντος για τους νέους και τον ανερχόμενο μαθητικό πληθυσμό στις σύγχρονες ευρωπαϊκές κοινωνίες, εξασφαλίζοντας ότι θα αποτελέσει όχημα για τη βιώσιμη υποστήριξή τους στο όραμα που θα ακολουθήσουν πάση θυσία.

Κεφάλαιο 2. Οι Δράσεις της Ελλάδας προς τη Νεολαία

2.1 Ο ορισμός της νεότητας και κριτήρια

Παρακάτω παρέχεται μία συνοπτική, αλλά συνάμα περιεκτική επισκόπηση του τρόπου με τον οποίο ορίζεται η νεολαία στη νομοθεσία, την πολιτική και τα προγραμματικά έγγραφα σε διάφορες χώρες σε όλη την Ευρώπη. Υποστηρίζεται το επίπεδο συνέπειας/ποικιλίας στον καθορισμό της ηλικίας της νεολαίας (κατώτερο και ανώτατο όριο), καθώς και διαφορές όσον αφορά την αναγνώρισή τους εντός του εθνικού νομικού και στρατηγικού πλαισίου — συντάγματα, νόμοι, στρατηγικές και άλλα έγγραφα πολιτικής και προγραμματισμού για τη νεολαία (Φωτόπουλος,2012). Ως εκ τούτου, το κύριο αποτέλεσμα ανάλυσης είναι μια εννοιολογική συμβολή στη συγκριτική επισκόπηση του ορισμού της ηλικίας της νεολαίας σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, ειδικά στο πλαίσιο της παρατεταμένης νεανικής ηλικίας και της αναβολής της μετάβασης στην ενηλικίωση.

Η ανάλυση βασίζεται σε επιτραπέζια έρευνα, εξετάζοντας τα φύλλα χωρών σχετικά με τις πολιτικές για τη νεολαία που υποβάλλονται στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Γνώσης για την Πολιτική για τη Νεολαία (EKCYR), άλλα σχετικά έγγραφα του Συμβουλίου της Ευρώπης (για παράδειγμα, επισκοπήσεις εθνικών πολιτικών για τη νεολαία) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (για παράδειγμα, η Στρατηγική της ΕΕ για τη Νεολαία για την περίοδο 2010-2018 και οι εκθέσεις της Eurostat), συμπληρωμένες με άλλες σχετικές πηγές από εθνικούς θεσμούς (συντάγματα, νόμους, στρατηγικές και προγραμματικά έγγραφα που αφορούν την πολιτική για τη νεολαία). Αυτή η μελέτη περιέχει δεδομένα για την πολιτική για τη νεολαία από τη Λευκορωσία και 47 κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, εξαιρουμένου του Μονακό, όπου δεν βρέθηκαν διαθέσιμα επίσημα έγγραφα ή αξιόπιστα στοιχεία. Κάθε κεφάλαιο αποτελείται από βασικές μεθοδολογικές σημειώσεις για την καλύτερη κατανόηση των στατιστικών που παρουσιάζονται. Η ημερομηνία εξαγωγής διαφέρει ανάλογα με τις διάφορες πηγές πληροφοριών, αλλά όλα τα δεδομένα έχουν εξαχθεί.

Μία από τις κύριες εργασίες είναι να απαντηθεί το ερώτημα: ποια είναι η κατανόηση της «νεότητας» στις ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά τον ορισμό της ηλικίας. Κυρίως, η νεολαία ορίζεται ως «το πέρασμα από μια εξαρτημένη παιδική ηλικία στην ανεξάρτητη ενηλικίωση» όταν οι νέοι βρίσκονται σε μετάβαση από έναν κόσμο μάλλον ασφαλούς ανάπτυξης σε έναν κόσμο επιλογών και κινδύνου. Οι νέοι βρίσκονται ασφαλώς σε μια συγκεκριμένη κοινωνική θέση, αφού δεν δικαιούνται πλέον επιδόματα τέκνων και προστασία, αλλά χρειάζονται πρόσθετη φροντίδα, καθώς δεν απολαμβάνουν ακόμη όλες τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες που έχουν οι ενήλικες (Σταμέλος Βασιλόπουλος,2004). Είναι ευρέως γνωστό, ότι δεν υπάρχει σαφής ορισμός για το ποιος είναι ακριβώς ο νέος, αφού η νεολαία παρουσιάζει μια πολύ ετερογενή κατηγορία με ποικίλα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτιστικά και εκπαιδευτικά υπόβαθρα, ενδιαφέροντα, προκλήσεις και ανάγκες. ., η εύρεση ενός κοινά αποδεκτού ορισμού της νεότητας είναι ένα αρκετά δύσκολο έργο. Η ηλικία θα μπορούσε να είναι μια χρήσιμη, αλλά ανεπαρκής ένδειξη για τον χαρακτηρισμό της μετάβασης στην ενηλικίωση. Μέχρι στιγμής, η διάκριση ηλικίας θεωρείται ως επί το πλείστον ως η κυρίαρχη προσέγγιση στον ορισμό της νεολαίας, αλλά δεν πρέπει να παραμελούμε ότι η κοινωνική θέση και οι καταστάσεις της ζωής μπορεί επίσης να παίζουν ρόλο.

Υπάρχει ευρεία συναίνεση μεταξύ των Ευρωπαίων ερευνητών για τη νεολαία ότι οι υπάρχοντες ορισμοί και έννοιες για τη νεολαία γίνονται όλο και πιο ασαφείς ως αποτέλεσμα της προτυποποίησης των τροχιών ζωής. Όχι μόνο η νεολαία τείνει να ξεκινά νωρίτερα και να τελειώνει αργότερα, αλλά οι μεταβάσεις από την παιδική ηλικία στην ενήλικη ζωή είναι όλο και πιο κατακερματισμένες, κάτι που είναι ιδιαίτερα ορατό μέσω των αυξανόμενων διαφορών μεταξύ των διαφορετικών τομέων πολιτικής. Η έννοια ,λοιπόν, της νεότητας ως κοινωνικής ομάδας απαιτεί ομοιογένεια, με βάση την κοινή κοινωνική θέση που διαφέρει από τις άλλες ηλικιακές ομάδες (Σταμέλος Βασιλόπουλος,2004). Σε αυτό το πλαίσιο, οι νέοι θα πρέπει να θεωρούνται ως μια μοναδική ομάδα που απαιτεί προσοχή λόγω της ευάλωτης κατάστασής τους και της έκθεσής τους στην κακοποίηση κατά τη σημαντικότερη περίοδο της ζωής τους. Ανάλογα με την εννοιολογική προσέγγιση της πολιτικής για τη νεολαία, τα κοινωνικά πρότυπα και τα μοντέλα οικογενειακής μετάβασης στην ενηλικίωση, οι ευρωπαϊκές χώρες καθορίζουν εθνικές προσεγγίσεις και ορισμούς για τα άτομα που δικαιούνται υποστήριξη για τη νεολαία, δικαιώματα και μέτρα προστασίας.

Υπάρχει μεγάλη ποικιλία λύσεων για το πώς οι εθνικές αρχές και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής αντιμετωπίζουν αυτό το έργο και ποια νομικά, στρατηγικά ή πολιτικά μέσα χρησιμοποιούν, αλλά ορισμένα πρότυπα θα μπορούσαν να γίνουν αντιληπτά.

Αυτή η επισκόπηση διεξάγεται κυρίως με βάση τον συνδυασμό αξιόπιστων δεδομένων από φύλλα του ΕΚCYP για τις χώρες, διαφορετικές εκθέσεις πολιτικής για τη νεολαία και, όπου το επιτρέπει η διαθεσιμότητα δεδομένων, πληροφορίες από πηγές δεδομένων της Eurostat. Κατά συνέπεια, έγινε προσπάθεια συγκέντρωσης των χωρών με παρόμοια στάση, φτάνοντας έτσι σε έξι ομάδες τρεχουσών λύσεων, δηλαδή τους ορισμούς ηλικίας 1, που παρουσιάζονται παρακάτω:

- 29/30 χρόνια — κυρίαρχο ευρωπαϊκό μοντέλο ακολουθούμενο από: Ανδόρα, Αλβανία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Δανία, Γεωργία, Ιταλία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μολδαβία, Γερμανία, Πολωνία, Ρωσία, Σλοβενία, Σερβία, Τουρκία, Κροατία, Μαυροβούνιο, Τσεχία και Ισπανία·
- 24/25 ετών — μοντέλο μειωμένης ηλικίας για νέους ακολουθούμενο από: Ιρλανδία, Λετονία, «πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας», Ελβετία και Σουηδία·
- 30 ετών — έναρξη νωρίτερα και τέλος αργότερα μοντέλο νεανικής ηλικίας ακολουθούμενο από: Ηνωμένο Βασίλειο, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Νορβηγία και Πορτογαλία.
- 32/35 ετών — μοντέλο παρατεταμένης ηλικίας για νέους ακολουθούμενο από: Ελλάδα, Κύπρος, Ρουμανία, Άγιος Μαρίνος και Ουκρανία.
- 25/26/30 ετών — μοντέλο ηλικίας νεανικής ηλικίας που περιλαμβάνει επίσης την παιδική ηλικία ακολουθούμενη από: Γαλλία, Εσθονία και Ισλανδία· και
- 25/29/30 ετών — μοντέλο συγχώνευσης παιδιών και νέων ακολουθούμενο από: Αυστρία, Βέλγιο, Λιχτενστάιν, Σλοβακική Δημοκρατία, Φινλανδία και Ολλανδία.

Αξιοσημείωτο να αναφερθεί ότι τα έγγραφα πολιτικής για τη νεολαία αναφέρονται σε κάποιο ορισμό χωρίς να δίνουν σαφή αναφορά, λόγο ή εξήγηση του ιστορικού της επιλογής μιας τέτοιας ηλικιακής κλίσης. Σίγουρα, δεν είναι τυχαίο. Ένα μείγμα διαφορετικών οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, ιστορικών, ακόμη και γεωγραφικών επιπτώσεων βρίσκεται πίσω από τέτοιες αποφάσεις πολιτικής (Μπίσιλα, 2017). Σε πολλές εθνικές πολιτικές υπάρχει έλλειψη μοναδικού, επίσημα αποδεκτού ορισμού, αλλά είναι κατά κάποιο τρόπο συναινετικό ότι το πλαίσιο εντός της νεολαίας αναγνωρίζεται, αναφέρεται ουσιαστικά σε νέους μεταξύ ορισμένων ηλικιακών ομάδων. Επίσης, υπάρχει ένα ευρύ φάσμα χωρών που έχουν αρκετούς ορισμούς για την ηλικία της νεολαίας ανάλογα με το επίπεδο διακυβέρνησης (ομοσπονδιακό, επαρχιακό ή τοπικό), το σκοπό (στατιστικά στοιχεία, εθνική ή ευρωπαϊκή υποστήριξη προγραμμάτων), καθώς και το είδος των πολιτικών (απασχόληση, εκπαίδευση,

στέγαση, κοινωνική φροντίδα, ευημερία κ.λπ.), γεγονός που αφήνει αρκετό χώρο για ευελιξία και προσαρμοσμένες πολιτικές σε διαφορετικούς τομείς.

Όσον αφορά τον πιο συχνά χρησιμοποιούμενο ορισμό (κυρίως 15-29) και το μοντέλο που επικρατεί, ακόμη και 23 χώρες από τις 472 (49%) ανήκουν σε αυτή την κατηγορία. Αυτός ο αριθμός δεν προκαλεί έκπληξη αν ληφθεί υπόψη η ευρωπαϊκή πολιτική (Στρατηγική της ΕΕ για τη Νεολαία – Επένδυση και Ενδυνάμωση 2010-2018, Προγράμματα Erasmus + και Youth in Action, εκθέσεις της Eurostat και έρευνες του Ευρωβαρόμετρου) που καθορίζουν τους νέους ηλικίας 15-29 ετών. Αυτός ο ορισμός ακολουθείται επίσης από κοινωνιολόγους που συνήθως εξετάζουν τη νεολαία ως ομάδα ξεκινώντας από την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης μέχρι την επίτευξη κοινωνικής ωριμότητας, δηλαδή άτομα από 15 έως 30 ετών. Το μοντέλο συντομευμένης ηλικίας νέων είναι αποδεκτό σε πέντε χώρες (10,6%) που μοιράζονται τον ορισμό της νεολαίας που αναφέρεται κυρίως στην ηλικία 15-24 ετών, κάτι που είναι σύμφωνο με τον ορισμό που χρησιμοποιείται από τα Ηνωμένα Έθνη. Θα μπορούσε να σημειωθεί ότι αυτό το μοντέλο εστιάζει στην υποστηρικτική εργασία για νέους και παρέχει στα παιδιά μια ευκολότερη μετάβαση στην ενηλικίωση. Επιπλέον, το μοντέλο μπορεί να επηρεαστεί από στατιστικές απαιτήσεις που σχετίζονται με τον ορισμό της ανεργίας των νέων (που αναφέρεται στα άτομα ηλικίας μεταξύ 15 και 24 ετών που είναι άνεργα), καθώς η ανεργία είναι ένα από τα πιο φλέγοντα ζητήματα των νέων σε όλη την Ευρώπη πρόσφατα (Cedefop,2018).

«Ξεκινήστε νωρίτερα και τελειώστε αργότερα», το μοντέλο της νεανικής ηλικίας παρουσιάζεται σε πέντε χώρες (10,6%) που ορίζουν τη νεολαία ως άτομα ηλικίας μεταξύ 12 και 13 και 30 ετών. Συγκεντρώνει όλες τις υπηρεσίες, την υποστήριξη και τα μέτρα που λαμβάνονται υπέρ της νεολαίας, ευρείας ερμηνείας με τρόπο που να περιλαμβάνει παιδιά, εφήβους και νέους ενήλικες. Οι χώρες που προτιμούν αυτό το μοντέλο συχνά δεν έχουν σαφή, διακριτή ή συνεπή πολιτική για τη νεολαία, η οποία δεν αναφέρεται απαραίτητα στη θέση και την ευημερία των νέων.

Το μοντέλο παρατεταμένης ηλικίας της νεολαίας, που αναγνωρίζεται επίσης σε πέντε χώρες (10,6%) προκαλείται συχνά από την ευρεία τάση καθυστέρησης της μετάβασης στην ενηλικίωση και είναι κυρίως χαρακτηριστικό για τις κοινωνίες της Νότιας Ευρώπης (Μεσογειακές) και όψιμους τύπους οικογενειακών μεταβάσεων (δηλαδή η Ελλάδα, Κύπρος). Είναι πανταχού παρόν το σκηνικό ότι οι νέοι, παρόλο που είναι στα μέσα της δεκαετίας του τριάντα, αποτυγχάνουν να επιτύχουν βασικά σημεία που θεωρούνται χαρακτηριστικά της ενηλικίωσης (απασχόληση, οικονομική και οικιστική ανεξαρτησία, γάμος και τεκνοποίηση). (Cedefop,2018) Η δύσκολη ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας θεωρείται συνήθως ως ο

κύριος λόγος για την παράταση της ηλικίας των νέων. Κατά συνέπεια, μπορεί να αναμένεται ότι όλο και περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες θα συμβαδίσουν με αυτήν την τάση, μετακινώντας το ανώτατο όριο ηλικίας προς τα 35 ή και τα 40 έτη για ορισμένους τομείς πολιτικής (απασχόληση, στέγαση, κοινωνική προστασία κ.λπ.). Για παράδειγμα, στην Ιταλία ορισμένες πρωτοβουλίες που στοχεύουν τη νεολαία ως κατηγορία από 15 έως 35 γίνονται όλο και πιο συχνές.

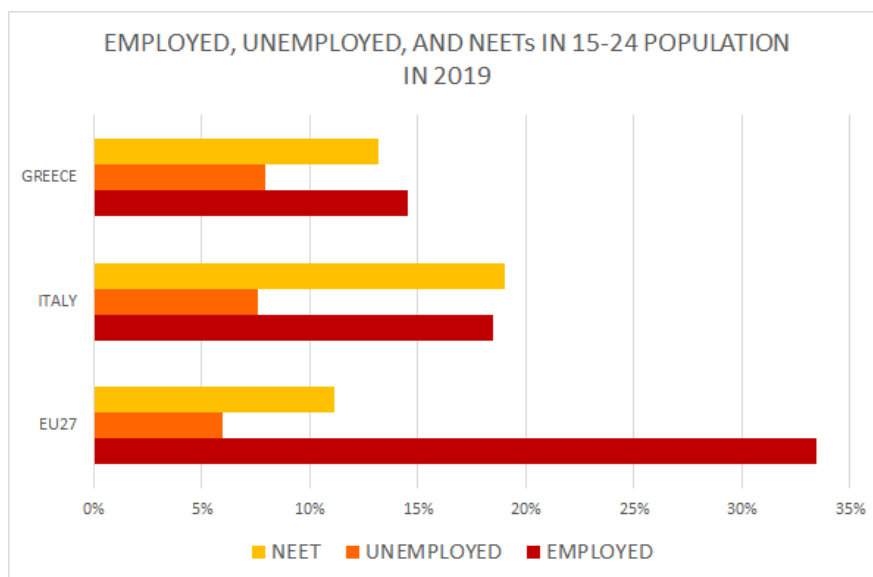
Το μοντέλο ηλικίας των πρώτων ετών που περιλαμβάνει και την παιδική ηλικία μπορεί να βρεθεί σε τρεις εθνικές πολιτικές για τη νεολαία (6,3%), συγκεκριμένα σε εκείνες τις χώρες όπου δεν υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ παιδικής ηλικίας και νεολαίας στο πλαίσιο πολιτικής. Το ίδιο ισχύει και για το μοντέλο συγχώνευσης ηλικιών παιδιών και νέων, όπου τα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων ομάδων είναι ακόμη πιο ασαφή και οι νόμοι ή οι στρατηγικές ορίζουν μόνο ανώτατο όριο ηλικίας, συνήθως στα 29 ή 30 ετών για την ηλικιακή ομάδα παιδιών και νέων (έξι χώρες, 12,7 %).

Συγκρίνοντας όλα αυτά τα διαφορετικά μοντέλα, μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι υπάρχει ευρύτερη συναίνεση σχετικά με το κατώτερο όριο ηλικίας, αφού συνήθως ταιριάζει με το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (13-15). Μπορεί να θεωρηθεί ως η στιγμή που οι νέοι παρακινούνται να κάνουν την πρώτη μεγάλη επιλογή σχετικά με τη μελλοντική τους επαγγελματική ζωή. Ο καθορισμός του ανώτατου ορίου ηλικίας ακολουθείται από μεγαλύτερη ποικιλομορφία και ξεκινά από 24/25, 29/30 ή και 35 ετών. Η πρόσφατη εμπειρία από τη σύνταξη του σερβικού νόμου για τη νεολαία θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως ενδεικτικό παράδειγμα (Χρηστάκης, 2016). Το άρθρο 3 αυτού του νόμου, το οποίο δίνει έναν ορισμό των νέων, ήταν μεταξύ των τριών άρθρων που σχολιάστηκαν περισσότερο κατά την ευρεία διαδικασία διαβούλευσης και τις δημόσιες ακροάσεις. Αν και το κατώτερο όριο ηλικίας ήταν σχεδόν αδιαμφισβήτητο, υπήρξε μακρά και έντονη συζήτηση για το ανώτατο όριο ηλικίας. Ορισμένοι ειδικοί στον τομέα της νεολαίας υποστήριξαν ότι πρέπει να διατηρήσουμε τα βασικά χαρακτηριστικά της γενιάς των νέων που περιορίζουν την ανώτερη ηλικία στα 24, ενώ άλλοι υπογράμμισαν ότι η ηλικία της νεολαίας παρατείνεται σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

2.2 Το πρόγραμμα Εγγύηση για τη Νεολαία (YG-youth Guarantee) στην Ελλάδα

Την τελευταία δεκαετία, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετώπισε δύο μεγάλες κρίσεις ταυτόχρονα: την κρίση χρέους και πιο πρόσφατα, την πανδημία Covid-19, η οποία έφαγε τα

όνειρα και τις ελπίδες του νεότερου πληθυσμού. Αυτό αντικατοπτρίζεται από τη δραματική αύξηση της ανεργίας των νέων και των ποσοστών NEET¹ (όχι στην εκπαίδευση, την απασχόληση ή την κατάρτιση) σε ολόκληρη την ήπειρο, που έφτασε το 13,7% για άτομα ηλικίας μεταξύ 15 και 29 ετών, με αύξηση 0,9 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2019. Σε γενικές γραμμές, η Ιταλία και η Ελλάδα, δύο ευρωπαϊκές χώρες με τις πιο ευάλωτες αγορές εργασίας, παρουσίασαν αύξηση των ποσοστών NEET μετά από αρκετά χρόνια συνεχών πτωτικής τάσης. Το παρακάτω γράφημα προσφέρει μια στιγμιότυπο της προπανδημικής κατάστασης της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας για άτομα ηλικίας 15–24 ετών.

Πηγή: Eurostat

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση υλοποίησε το Πρόγραμμα Εγγυήσεων για τη Νεολαία (YG) το 2014, ως συμβολή σε τρεις από τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με στόχο την ένταξη των πιο μειονεκτούντων νέων στην αγορά εργασίας. Καθιερώθηκε ένα κοινό πλαίσιο πολιτικής για να διασφαλιστεί ότι όλα τα άτομα κάτω των 24 ετών έλαβαν καλής ποιότητας προσφορά απασχόλησης, συνεχούς εκπαίδευσης, μαθητείας και πρακτικής άσκησης.

Τον Οκτώβριο του 2021, μέσω της Σύστασης του Συμβουλίου «Μια γέφυρα προς την εργασία», το Συμβούλιο στόχευε στη βελτίωση της ικανότητας του προγράμματος, βασίζοντας τις προσπάθειές του στην πρόταση της Επιτροπής. Επί του παρόντος, η σύσταση υποστηρίζεται από σημαντική χρηματοδότηση της ΕΕ, τόσο στο πλαίσιο του NextGenerationEU όσο και του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ. Το ενισχυμένο YG

¹ “Νέοι 15-29 ετών οι οποίοι βρίσκονται εκτός δομών απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης”.

προορίζεται να απευθύνεται σε όλους τους NEET κάτω των 30 ετών, με ιδιαίτερη ανησυχία για τους πιο ευάλωτους (π.χ. άτομα με αναπηρίες ή πολυδιάστατα προβλήματα).

Μεταξύ των δεκαετιών του '80 και του '90, η Ελλάδα υποβλήθηκε σε μια διαδικασία ευελιξίας, απορρύθμισης και μείωσης της προστασίας των εργαζομένων. αυτές οι μεταρρυθμίσεις προορίζονταν να λειτουργήσουν ως κίνητρα για την αγορά εργασίας, αλλά επιδιώκοντας συνήθως «στο περιθώριο», αυτές οι μεταρρυθμίσεις οδήγησαν αντίθετα στη διχοτόμηση της αγοράς εργασίας, διευρύνοντας το χάσμα «εκ των έσω-εξωτερικών» και υπονομεύοντας περαιτέρω την κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων. (Cedefop,2018) Στην Ελλάδα, υιοθετήθηκαν αρκετές παρεμβάσεις για την προώθηση της απασχόλησης ξεκινώντας από το 2010. Και οι δύο χώρες προσπάθησαν να μεταρρυθμίσουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα, βελτιώνοντας τα προγράμματα εργασίας από το σχολείο και την αγορά εργασίας τους. Επιπλέον, το YG τους χτίστηκε σε μια επίσημη προσέγγιση που βασίζεται σε εταιρική σχέση. Σε γενικές γραμμές, επιλέχθηκε μια διαρθρωτικά σχεδιασμένη πολιτική σύμφωνα με την προσέγγιση «πρώτα η εργασία», δίνοντας έτσι προτεραιότητα στην ταχεία επανένταξη στην αγορά εργασίας έναντι των προσόντων και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων.

Στην Ελλάδα, εισήχθη ένας ειδικός μόνιμος διαγνωστικός μηχανισμός για την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων: το πληροφοριακό σύστημα ΕΡΓΑΝΗ ιδρύθηκε με την Υπουργική Απόφαση (5072/6/25.2.2013), μεταξύ άλλων, για να αντιστοιχίσει τη ζήτηση και την προσφορά δεξιοτήτων και να ανταποκριθεί αποτελεσματικά σε ανάγκες της αγοράς εργασίας. Τα κύρια μέτρα που προσέφερε η YG περιλάμβαναν ατομικό σχεδιασμό δράσης, προγράμματα για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, καινοτόμες στρατηγικές προσέγγισης και επαγγελματικό προσανατολισμό. Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) προσφέρει επιπλέον επαγγελματικές σχολές.

Το κύριο εμβληματικό πρόγραμμα ήταν το πρόγραμμα κουπονιών, το οποίο στόχευε σε διαφορετικές ομάδες, για να παρέχει μια πιο δομημένη και συντομότερη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία, βασισμένη σε μια νέα προσέγγιση «διπλού συστήματος» που συνδυάζει την εκπαίδευση με την εμπειρία στην εργασία και την πρακτική εργασία. τοποθετήσεις στον ιδιωτικό τομέα. Η εφαρμογή της Εγγύησης για τη Νεολαία προχωρά, με βελτιώσεις να πραγματοποιούνται στο πλαίσιο ενός ευρύτερου προγράμματος μεταρρυθμίσεων. Το σχέδιο δράσης «Εγγυήσεις για τη νεολαία» αναθεωρήθηκε και επιδιώκονται ορισμένα νέα μέτρα και πρωτοβουλίες για τη βελτίωση των πολιτικών ενεργοποίησης, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για τη βελτίωση της λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης. Η αποτελεσματικότητα των συνεργασιών έχει βελτιωθεί, αλλά απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη βελτίωση του μηχανισμού παράδοσης με σκοπό την ταχύτερη

ενεργοποίηση των NEET. Επιδιώκονται νέες πρωτοβουλίες, όπως η πρωτοβουλία σχεδιασμού πολιτικής «ReBrain Greece». Διεξάγονται εκστρατείες μέσω ενημέρωσης ως μέρος των δραστηριοτήτων ενημέρωσης για τους NEET, αλλά απαιτούνται ακόμη περαιτέρω προσπάθειες για την προσέγγιση μη εγγεγραμμένων NEET. Το σύστημα δημιουργίας προφίλ που έχει τεθεί σε εφαρμογή, μαζί με τα συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης (επί του παρόντος στο στάδιο του σχεδιασμού), αναμένεται να αυξήσει περαιτέρω την αποτελεσματικότητα των ΕΠΑΕ. Οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση της ποιότητας των πρωτοβουλιών ενεργοποίησης έχουν αναγνωριστεί, ενώ η συμμετοχή διεθνών οργανισμών είναι ευπρόσδεκτη. Επικροτείται επίσης, το νέο σύστημα πιστοποίησης της Συνεχούς Επαγγελματικής Κατάρτισης και η δημιουργία συνεχούς παρακολούθησης της δράσης κατάρτισης. (Πυργιωτάκη,2008)

Το Σχέδιο Εφαρμογής Ελληνικών Εγγυήσεων για τη Νεολαία παρουσιάστηκε τον Δεκέμβριο του 2013 και ενημερώθηκε τον Ιούνιο του 2014. Ο σχεδιασμός του σχήματος YG βασίστηκε στην εμπειρία που αποκτήθηκε από το «Σχέδιο Δράσης Στερεωμένων Παρεμβάσεων για την Ενίσχυση της Νεανικής Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος του ΕΣΠΑ»2 (Ιανουάριος 2013), που ήταν η πρώτη συνεκτική προσπάθεια για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων. Το πρόγραμμα βασίζεται στην ευρύτερη εθνική στρατηγική που ορίζεται στη «Συμφωνία εταιρικής σχέσης για το αναπτυξιακό πλαίσιο, 2014-2020» και στο «Σχέδιο δράσης για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας» και Υποστήριξη Ανέργων» (Μάιος 2013).

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας είναι αρμόδιο για τον στρατηγικό σχεδιασμό και την υλοποίηση της YG, με τη Διεύθυνση Απασχόλησης του Υπουργείου να ορίζεται ως Εθνικός Συντονιστής και υπεύθυνη για την προώθηση του διαλόγου και της συνεργασίας με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Το Υπουργείο Εργασίας υποστηρίζεται από τον ΕΣΥ (ΟΑΕΔ) και άλλους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, το Υπουργείο Τουρισμού, το Υπουργείο Πολιτισμού, τις τοπικές αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους.

Αν και η ελληνική αγορά εργασίας εξακολουθεί να αισθάνεται τις επιπτώσεις της κρίσης, έχουν σημειωθεί σημαντικές βελτιώσεις (coe.int,2022). Κατά τη διάρκεια της κρίσης, η απασχόληση στην Ελλάδα μειώθηκε απότομα κατά 19%. Τα επίπεδα απασχόλησης σταθεροποιήθηκαν το 2014 και άρχισαν να αυξάνονται πιο αισθητά από το 2017, ενώ το

ποσοστό ανεργίας μειώνεται σταθερά από το ανώτατο όριο του 27,9% τον Ιούλιο του 2013 στο 18,5% τον Νοέμβριο του 2018.

Αν και εξακολουθεί να είναι πολύ δύσκολη, η κατάσταση στην αγορά εργασίας για τους νέους βελτιώνεται. Η ανεργία των νέων έχει μειωθεί σημαντικά από το ανώτατο όριο του σχεδόν 60% στα μέσα του 2013, αν και, με 39,1% τον Νοέμβριο του 2018, εξακολουθεί να είναι ένα από τα υψηλότερα στην ΕΕ. Όπως αναφέρεται στον Κοινωνικό Πίνακα Αποτελεσμάτων, το ποσοστό των νέων (ηλικίας 15-24 ετών) που δεν βρίσκονται σε απασχόληση, εκπαίδευση ή κατάρτιση (NEET) παραμένει ιδιαίτερα υψηλό (15,3 % το 2017, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ 10,9 %). Ενώ το ποσοστό των νέων ανέργων (NEETs) μειώθηκε παράλληλα με τη μείωση της ανεργίας των νέων, ο αριθμός των ανενεργών νέων (δηλαδή των NEET που δεν αναζητούν εργασία) παρέμεινε σταθερός. Εν τω μεταξύ, η μείωση της ανεργίας των νέων δεν οφείλεται τόσο στην αύξηση της απασχόλησης των νέων, αλλά μάλλον στην αυξημένη συμμετοχή στην εκπαίδευση (coe.int,2022). Η ΕΕ υποστηρίζει την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων μέσω της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων. Πάνω από 250 εκατομμύρια ευρώ έχουν διατεθεί στην Ελλάδα από το 2014, φθάνοντας σε πάνω από 57.000 ανέργους νέους (NEET 18-29 ετών), αλλά απαιτούνται περαιτέρω επενδύσεις.

Οι μισθοί αναμένεται να ανακάμψουν, μετά από μια σημαντική αύξηση του κατώτατου μισθού και με τις συλλογικές διαπραγματεύσεις να διαδραματίζουν και πάλι ισχυρότερο ρόλο στη διαμόρφωση των μισθών. Επιπρόσθετα η κυβέρνηση αύξησε τον κατώτατο μισθό κατά 10,9 % την 1η Φεβρουαρίου 2019, καταργώντας επίσης τον κατώτατο μισθό για εργαζόμενους κάτω των 25 ετών. Αυτή η αύξηση του κατώτατου μισθού οδηγεί μεσοπρόθεσμα σε υψηλότερο κίνδυνο αρνητικών επιπτώσεων στην απασχόληση, ιδίως σε εργαζόμενους με χαμηλή ειδίκευση, νέους και εργαζόμενους με μακροχρόνια θητεία. Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία έχουν υποστηρίξει διάφορες δράσεις που αφορούν την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, την αποτελεσματική δημόσια διοίκηση, την κοινωνική ένταξη και τη βιώσιμη και ποιοτική απασχόληση. Αυτές οι δράσεις υποστήριξαν περισσότερους από 410.000 συμμετέχοντες, συμπεριλαμβανομένων περισσότερων από 58.000 νέων (18-29 ετών) στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ).

Η βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων και η αύξηση του ποσοστού της απασχόλησης στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών παραμένει πρόκληση. Η βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ των νέων ενηλίκων είναι ζωτικής σημασίας δεδομένου του επείγοντος χαρακτήρα του ψηφιακού μετασχηματισμού της οικονομίας και της κοινωνίας.

2.3 Αξιολόγηση του Προγράμματος

Αυτό που προκύπτει από αυτή την ανάλυση φαίνεται να υποδηλώνει ότι ένας μερικός βαθμός εξευρωπαϊσμού σημειώθηκε μετά την εφαρμογή της YG. Ειδικότερα, η τυπική προσέγγιση που βασίζεται στην εταιρική σχέση πάνω στην οποία οικοδομήθηκε η πολιτική, διαφέρει από άλλες προϋπάρχουσες πολιτικές τυπικές αυτών των χωρών της Νότιας Ευρώπης. Δεύτερον, η εισαγωγή και η ενίσχυση ενός συστήματος παρακολούθησης, έστω και σε διαφορετικούς βαθμούς, επέτρεψε και στις δύο χώρες να ευθυγραμμιστούν περαιτέρω με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις (coe.int,2022). Η καλύτερη ενίσχυση του συστήματος στην Ιταλία μπορεί να οφείλεται στην ισχυρότερη υποστήριξη που προέρχεται από εγχώριους παράγοντες. Με βάση μια προσέγγιση προσαρμογής/ακατάλληλης προσαρμογής, αυτή η ανάλυση φαίνεται να δείχνει ότι, μετά την εισαγωγή της YG, η Ιταλία και η Ελλάδα ταιριάζουν περισσότερο στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, τουλάχιστον για εργασιακά προβλήματα που σχετίζονται με άτομα ηλικίας 15–29 ετών. Ωστόσο, απαιτούνται πιο εις βάθος έρευνες για την περαιτέρω εξέταση αυτής της δυναμικής.

Μέσω της προσπάθειας να απαντήσουμε στο ερώτημα για το εάν η Εγγύηση για τη Νεολαία πρέπει να θεωρείται επιτυχία ή αποτυχία, από την προοπτική ενός βιώσιμου πλαισίου πολιτικής, χρειάζεται να επιβεβαιωθεί η σημασία της αξιολόγησης πολιτικής και της ανάλυσης δεδομένων για την απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Από την ανάλυση της βιβλιογραφίας, αρχικά κάναμε παρατηρήσεις για το ερευνητικό κενό και στη συνέχεια επισημάναμε την έλλειψη εμπιστοσύνης στα εργαλεία και τα αποτελέσματα πολιτικής. Δείξαμε επίσης ότι το πρόβλημα NEET εξακολουθεί να είναι ένα σημαντικό ζήτημα στην ΕΕ, ειδικά στις χώρες που μελετήθηκαν (Κύπρος, Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία). Παρά τις βελτιώσεις, σε σύγκριση με την αρχική περίοδο εφαρμογής της Εγγύησης για τη Νεολαία, το ποσοστό NEET σε χώρες του Μεσογειακού Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου εξακολουθεί να είναι υψηλή. Επομένως, θα μπορούσε κανείς απλώς να θεωρήσει την πολιτική, μη έχοντας πετύχει τον στόχο της, ως αποτυχία.

Ωστόσο, δείξαμε ότι η κατάσταση των NEET βελτιώνεται. Στα ευρήματά μας συμπεριλάβαμε επίσης δεδομένα που αποκαλύπτουν τη σημασία του χρόνου όσον αφορά τα επιτεύγματα πολιτικής. Δείξαμε ότι, εάν δεν ληφθεί υπόψη η σημασία του χρόνου για να αποκτηθεί μια πιο ισχυρή επισκόπηση, η αξιολόγηση της πολιτικής οδηγεί σε λανθασμένα συμπεράσματα. Στα ευρήματα αποκαλύψαμε επίσης ότι μέτρα όπως η επιδότηση προσφορών δεν συνέβαλαν σε καλύτερες επιδόσεις πολιτικής. Τέλος, όσον αφορά τα δεδομένα πολιτικής, τονίσαμε ότι οι βάσεις δεδομένων είναι μεροληπτικές και ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ο

αριθμός των περιπτώσεων που λείπουν/άγνωστες απαντήσεις είναι σημαντικά υψηλός, γεγονός που περιορίζει την ποιότητα οποιασδήποτε ανάλυσης. Αποκαλύψαμε ότι υπάρχει μια τάση να συλλέγονται τα πιο θετικά σχόλια, γεγονός που υποδηλώνει ότι ορισμένες αποτυχίες μπορεί να μην είναι ανιχνεύσιμες χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που συλλέγονται.

Η ανάδειξη της σημασίας του χρόνου είναι ουσιαστική, διότι στην περίπτωση του Youth Guarantee, είναι μια μεγάλη νέα στρατηγική για την Ευρωπαϊκή Ένωση με ένα μέτριο πλαίσιο, σε σύγκριση με τη δύναμη και τις ενέργειες των εθνικών κυβερνήσεων και της γενικότερης οικονομίας. Αυτό σημαίνει ότι τα θεσμικά όργανα που εφαρμόζουν την πολιτική χρειάζονταν χρόνο για να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση και να μάθουν πώς να συνεργάζονται με το Youth Guarantee (search.coe.int,2020). Επομένως, θα ήταν λάθος να απαντηθεί το αρχικό ερευνητικό ερώτημα λαμβάνοντας υπόψη μόνο την πρώτη περίοδο της εφαρμογής της πολιτικής. Το πόρισμα των επιδοτούμενων προσφορών διευκρινίζει ότι ορισμένα μέτρα που περιλαμβάνονται στην πολιτική δεν εκπληρώνουν τους στόχους τους. Αυτός ο τύπος ανάλυσης και αποτελεσμάτων είναι χρήσιμος για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και η επακόλουθη γνώση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να βελτιώσει την πολιτική και να την καταστήσει πιο βιώσιμη.

Η εύρεση αμεροληψιών στις βάσεις δεδομένων και η ανάδειξη των ζητημάτων του υψηλού ποσοστού των υποθέσεων που λείπουν μπορεί να ωφελήσει τόσο τους πολιτικούς όσο και τους ερευνητές. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτές τις πληροφορίες για να λύσουν τα πραγματικά προβλήματα σχετικά με τη συλλογή δεδομένων και να γνωρίζουν ότι θεωρούν τα δεδομένα ως απολύτως αξιόπιστα ενώ τα χρησιμοποιούν για τη βελτίωση της Εγγύησης για τη Νεολαία. Οι ερευνητές μπορούν να μάθουν από αυτές τις παρατηρήσεις και να φτάσουν σε καλύτερες αξιολογήσεις πολιτικής χάρη σε αυτές.

Με βάση τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, δομείται μια πιο προσαρμοσμένη προσέγγιση στο πρόγραμμα Εγγύησης για τη Νεολαία. Όπως υποστηρίζεται από την κοινωνιολογική κοινότητα αυτή η προσέγγιση λείπει από την Εγγύηση για τη Νεολαία και έχει αποδειχθεί χρήσιμη σε παρόμοιες πολιτικές. Εναρμονίζεται με τα ευρήματα σχετικά με το μέτρο της επιδότησης προσφορών, καθώς αποδεικνύει ότι ορισμένες πτυχές που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν θεωρητικά δεν ισχύουν απαραίτητα στον τομέα. Επομένως, μια πιο προσαρμοσμένη προσέγγιση για το Youth Guarantee μπορεί να προσφέρει την ευελιξία που αντισταθμίζει αυτούς τους περιορισμούς.

Ως απάντηση στα εντοπισμένα ζητήματα δεδομένων, υποστηρίζεται η αξιολόγηση πολιτικής. Σε αυτό το άρθρο είναι ένα παράδειγμα των θετικών επιπτώσεων της ύπαρξης

πλαisiού για τη συλλογή δεδομένων πολιτικής, αλλά επίσης αποκαλύπτεται ότι η συλλογή δεδομένων δεν εφαρμόζεται τέλεια. Επομένως, απαιτείται βελτίωση της μεθοδολογίας που εφαρμόζεται στη συλλογή δεδομένων, ειδικά σε εκείνες τις χώρες όπου το ποσοστό των χαμένων περιπτώσεων/άγνωστων απαντήσεων είναι υψηλότερο. Το κύριο δίδαγμα από την ανάλυσή μας είναι: Ο χρόνος είναι απαραίτητος. Η πολιτική δεν πρέπει να κρίνεται χωρίς να κατανοήσουμε την επιρροή του πλαισίου της. (search.coe.int,2020). Η Εγγύηση για τη Νεολαία, όπως συμβαίνει με πολλές πολιτικές, περιορίζεται από εξωτερικούς και εσωτερικούς παράγοντες (όπως η χρονική στιγμή που εφαρμόζεται η πολιτική, το μέγεθος του προϋπολογισμού της, η κατάσταση της γενικής οικονομίας κ.λπ.). Αυτά τα στοιχεία ενδέχεται να περιορίσουν τη δυνατότητα επίτευξης μιας βιώσιμης πολιτικής. Έτσι, συγγραφείς όπως οι Tosun et al. υποστήριξε ότι το Youth Guarantee στοχεύει στην επίλυση του προβλήματος NEET αλλά μπορεί να μην έχει τα εργαλεία για να πετύχει. Σχολίασαν ότι περαιτέρω έρευνα μπορεί να δώσει μια απάντηση σε αυτό το ζήτημα και συμπεραίνουμε ότι μέρος αυτού οφείλεται στον χρόνο που απαιτείται για να είναι επιτυχής. Μια νέα στρατηγική που στοχεύει σε όλους τους NEET, όπως το Youth Guarantee, χρειάζεται χρόνο για να τη προσεγγίσουν. Χρειάζεται χρόνος για να αντιμετωπίσει το γεγονός, ότι οι άνθρωποι μπορεί να το γνωρίζουν, αλλά πιστεύουν ότι δεν θα τους βοηθούσε απαραίτητα να επιτύχουν τον στόχο να αφήσουν πίσω τους την ετικέτα NEET, χρειάζεται χρόνος για να ξεπεράσει την έλλειψη εμπιστοσύνης στους θεσμούς που εφαρμόζουν την πολιτική, και χρειάζεται χρόνο για να εξηγήσει πώς λειτουργεί. Ως εκ τούτου, οι ερευνητές και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να παρέχουν τον απαραίτητο χρόνο πριν βιαστούν να βγάλουν συμπεράσματα σχετικά με την επιτυχία ή την αποτυχία της πολιτικής και να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά αυτός ο χρόνος για τη βελτίωση και την εφαρμογή της πολιτικής.

Τέλος, αυτό το κείμενο είναι επίσης ένα παράδειγμα της έλλειψης ανάλυσης που περιλαμβάνεται στην αξιολόγηση πολιτικής. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εκθέσεις που αξιολόγησαν το Youth Guarantee περιλάμβαναν μόνο περιγραφική ανάλυση, και έδειξαν ότι τα μοντέλα, αν και όχι πολύ περίπλοκα, καθώς αντιπαραβάλλουν μόνο δύο μεταβλητές ταυτόχρονα, είναι ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός (search.coe.int,2020). Κατά συνέπεια, υποστηρίζουμε τη συμπερίληψη αυτού του είδους ανάλυσης σε μελλοντικές αξιολογήσεις της πολιτικής. Για περαιτέρω έρευνα, ενθαρρύνεται η χρήση ακόμη πιο πολύπλοκων μοντέλων επειδή αυτά τα μοντέλα θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους ερευνητές και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να κατανοήσουν την πολύπλευρη σχέση μεταξύ οικονομίας, εκπαίδευσης και πολιτικής NEET. Με άλλα λόγια, τα μοντέλα που παρουσιάζονται σε αυτό το άρθρο συμβάλλουν σε μια νέα, ενδιαφέρουσα και καλύτερη αξιολόγηση της Εγγύησης για τη Νεολαία, αλλά υπάρχει χώρος για βελτίωση. Ως εκ τούτου, συνίσταται η βελτίωσή τους ώστε

να ενισχυθεί η ανάλυση πολιτικής και το εύρος της. Για αυτές τις πτυχές, δείχνοντας καμία μεροληπτική κριτική για την πολιτική δεν πρέπει να θεωρείται ότι το Youth Guarantee απέχει πολύ από τους στόχους του, αλλά είναι ουτοπικοί και το πρόβλημα δεν είναι εύκολο να λυθεί μέσα σε λίγα χρόνια. Αναδείχτηκε ότι υπάρχουν λόγοι να πιστεύουμε ότι υπάρχει πολύς χώρος για βελτίωση και, σύμφωνα με όσα παρουσιάστηκαν, ο χρόνος θα δείξει αν θα πρέπει να θεωρείται η Εγγύηση για τη Νεολαία επιτυχία ή αποτυχία.

Κεφάλαιο 3. Πρωτοβουλίες της ΕΕ για την εκπαίδευση και τη νεολαία

3.1 Συμβούλιο της Ευρώπης και Νεολαία

Το συμβούλιο της ΕΕ και οι αντιπρόσωποί της, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών συνεδριάζουν στο συμβούλιο αναγνωρίζοντας την συνεργασία της ΕΕ στον τομέα της πολιτικής για τη νεολαία έως το 2019 (coe.int,2021). Η ΕΕ διεξήγαγε αποκλειστική συνεργασία για την πολιτική της ΕΕ για τη νεολαία που βασίζεται στις αρχές της ενεργού συμμετοχής και της ισότητας με πρόσβαση σε ευκαιρίες από το 2002, σε συνέργεια με άλλες πολιτικές που στοχεύουν στους νέους, όπως π.χ. εκπαίδευση, κατάρτιση και απασχόληση. Η συνεργασία οδήγησε σε πολιτικές και νομοθετικές αλλαγές των κρατών μελών και συνέβαλε στην ανάπτυξη ικανοτήτων των οργανώσεων νεολαίας (Γεώργιας,2018). Υπενθυμίζοντας ο στόχος αυτού του ψηφίσματος είναι η θέσπιση μιας στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία ικανή να αντιμετωπίσει των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι σε όλη την Ευρώπη, παρέχοντας μία κοινή και συνεκτική ανταπόκριση της ΕΕ σε αυτές και συμπληρώνει τις προσπάθειες και τις πρωτοβουλίες των κρατών μελών σε αυτό. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο ΕΕ παρά μόνο από τα κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο μπορεί να εγκρίνει πρωτοβουλίες, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, το παρόν ψήφισμα δεν υπερβαίνει αυτό που είναι απαραίτητο για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Αυτό που πρέπει να αναγνωριστεί είναι ότι οι νέοι είναι πρόθυμοι να πάρουν τον έλεγχο της ζωής τους και να εμπλακούν και να υποστηρίξουν τους άλλους. Καθώς παίρνουν

τον έλεγχο, βιώνουν αρκετές τυπικές μεταβάσεις στην προσωπική τους ζωή και περιβάλλον, από την εκπαίδευση μέχρι την εργασία, τη ζωή μόνοι τους, τις συνεργασίες ή την έναρξη μιας οικογενειακής ζωής (Γεώργιας,2018). Πολλοί νέοι βιώνουν τις αβεβαιότητες για το μέλλον τους, ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης και της κλιματικής αλλαγής, τεχνολογικής αλλαγής, δημογραφικές και κοινωνικοοικονομικές τάσεις, λαϊκισμός, διακρίσεις, κοινωνικός αποκλεισμός και ψευδείς ειδήσεις με άγνωστες ακόμη επιπτώσεις στις θέσεις εργασίας, τις δεξιότητες ή τον τρόπο που λειτουργούν οι δημοκρατίες μας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στους νέους που κινδυνεύουν να περιθωριοποιηθούν με βάση πιθανές πηγές διακρίσεων, όπως η καταγωγή, το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η αναπηρία, η θρησκεία, οι πεποιθήσεις ή η πολιτική γνώμη.

Ο κοινωνικοοικονομικός αποκλεισμός και ο δημοκρατικός αποκλεισμός συμβαδίζουν με μία Νεολαία που παλεύει με τα μειονεκτήματα καθώς είναι γενικά λιγότερο ενεργοί πολίτες και έχουν λιγότερη εμπιστοσύνη στους θεσμούς (Γεώργιας,2018). Η Ευρώπη δεν μπορεί να αντέξει το χαμένο ταλέντο, τον κοινωνικό αποκλεισμό ή την απεμπλοκή μεταξύ των νέων της. Οι νέοι δεν πρέπει να είναι μόνο αρχιτέκτονες της ζωής τους, αλλά και να συμβάλλουν στη θετική αλλαγή στην κοινωνία. Για τους νέους ως άνθρωποι αρχικά και για να μπορούν να καρπωθούν πλήρως τα οφέλη των δράσεων της ΕΕ, αυτές πρέπει να αντικατοπτρίζουν τις φιλοδοξίες, τη δημιουργικότητά τους και ταλέντα και να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους. Με τη σειρά τους, οι νέοι εμπλουτίζουν τις φιλοδοξίες της ΕΕ: σύμφωνα με την έκθεση της ΕΕ για τη νεολαία αυτή η γενιά είναι η καλύτερα μορφωμένη από ποτέ και ιδιαίτερα ικανή στη χρήση των τεχνολογιών και της Πληροφορικής και Επικοινωνιών καθώς και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Με βάση τις εμπειρίες και τις αποφάσεις της συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας τα τελευταία χρόνια, η Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Νεολαία 2019-2027 στοχεύει στην αντιμετώπιση των υφιστάμενων και των επερχόμενων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι σε όλη την Ευρώπη. Η Στρατηγική της ΕΕ για τη Νεολαία παρέχει ένα πλαίσιο στόχων, αρχών, προτεραιοτήτων, βασικών τομέων και μέτρων για τη συνεργασία στον τομέα της πολιτικής για τη νεολαία για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους και την αρχή της επικουρικότητας.

Σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη είναι, μεταξύ άλλων, τα κράτη μέλη της ΕΕ, τα σχετικά θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλοι διεθνείς οργανισμοί, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, τα συμβούλια νέων, οι οργανώσεις νέων, οι οργανώσεις που εργάζονται με νέους, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας, οι νέοι ερευνητές και φορείς της κοινωνίας των πολιτών καθώς και δομές των προγραμμάτων

Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης και των διαδοχικών τους προγραμμάτων (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,2017). Με τη συμμετοχή και την ενδυνάμωση όλων των νέων, η πολιτική για τη νεολαία μπορεί να συμβάλει στην επιτυχή εκπλήρωση του οράματος μιας ηπείρου όπου οι νέοι θα μπορούν να εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες και να συνδέονται με τις ευρωπαϊκές αξίες. Κατά τη διάρκεια του βου κύκλου του Δομημένου Διαλόγου με τίτλο «Νεολαία στην Ευρώπη: Τι ακολουθεί;» οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων, οι νέοι και οι ερευνητές συγκέντρωσαν από κοινού θέματα που ήταν σχετικά με τους νέους μέσω μιας πανευρωπαϊκής διαβούλευσης και τα ομαδοποίησαν σε 11 τομείς. Ως αποτέλεσμα αυτής της συμμετοχικής διαδικασίας στην οποία συμμετείχαν νέοι από όλη την Ευρώπη, αναπτύχθηκαν οι 11 ευρωπαϊκοί στόχοι για τη νεολαία. Αντικατοπτρίζουν τις απόψεις της ευρωπαϊκής νεολαίας και αντιπροσωπεύουν το όραμα όσων δραστηριοποιούνται στον Δομημένο Διάλογο Αποτελούν μαρτυρία της προθυμίας πολλών νέων Ευρωπαίων να συμμετάσχουν στον καθορισμό της κατεύθυνσης προς την οποία πρέπει να κινηθεί η ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της νεολαίας. Η στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία θα πρέπει να συμβάλει στην υλοποίηση αυτού του οράματος των νέων κινητοποιώντας μέσα πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ καθώς και δράσεις σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Ως μη επιμελημένη φωνή των συμμετεχόντων, οι Ευρωπαϊκοί Στόχοι Νεολαίας παρουσιάζονται στο σύνολό τους για να χρησιμεύσουν –με δεόντως σεβασμό στην αρχή της επικουρικότητας, την εθνική αρμοδιότητα και την ελευθερία του συνεταιρίζεσθε– ως έμπνευση και παροχή προσανατολισμού για την Ε.Ε., των κρατών μελών της και των σχετικών ενδιαφερομένων και αρχών τους. Η συνεργασία για τη νεολαία της ΕΕ θα αξιοποιήσει στο έπακρο τις δυνατότητες της πολιτικής για τη νεολαία. Προωθεί τη συμμετοχή των νέων στη δημοκρατική ζωή, σύμφωνα με το άρθρο 165 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ. Υποστηρίζει επίσης την κοινωνική και αστική συμμετοχή και στοχεύει να διασφαλίσει ότι όλοι οι νέοι έχουν τους απαραίτητους πόρους για να συμμετέχουν στην κοινωνία.

Τα επόμενα χρόνια, η στρατηγική επιδιώκει (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,2017) :

- Δώστε τη δυνατότητα στους νέους να είναι αρχιτέκτονες της ζωής τους, να υποστηρίξουν την προσωπική τους ανάπτυξη και ανάπτυξη στην αυτονομία, να αναπτύξουν την ανθεκτικότητά τους και να τους εξοπλίσουν με δεξιότητες ζωής για να αντιμετωπίσουν έναν κόσμο που αλλάζει.

- Ενθάρρυνση και εξοπλισμός των νέων με τους απαραίτητους πόρους για να γίνουν ενεργοί πολίτες, φορείς αλληλεγγύης και θετικής αλλαγής εμπνευσμένοι από τις αξίες της ΕΕ και την ευρωπαϊκή ταυτότητα.
- Βελτίωση των αποφάσεων πολιτικής όσον αφορά τον αντίκτυπό τους στους νέους σε όλους τους τομείς, ιδίως στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγεία και την κοινωνική ένταξη.
- Συμβολή στην εξάλειψη της φτώχειας των νέων και όλων των μορφών διακρίσεων και προώθηση της κοινωνικής ένταξης των νέων.

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική για τη Νεολαία και όλες οι δράσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Νεολαία 2019-2027 θα πρέπει να εδραιωθούν σταθερά στο διεθνές σύστημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι ακόλουθες αρχές θα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλες τις πολιτικές και δραστηριότητες που αφορούν τους νέους:

A. Ισότητα και μη διάκριση: καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων και προώθηση της ισότητας των φύλων, αναγνώριση ότι οι νέοι κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν πολλαπλές μορφές διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων λόγω ηλικίας, και τήρηση των αρχών που αναγνωρίζονται μεταξύ άλλων στα άρθρα 21 και 23 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

B. Ένταξη: αναγνωρίζοντας ότι οι νέοι δεν είναι μια ομοιογενής ομάδα και, επομένως, έχουν διαφορετικές ανάγκες, υπόβαθρο, καταστάσεις ζωής και ενδιαφέροντα, η Στρατηγική της ΕΕ για τη Νεολαία θα πρέπει να προωθήσει δραστηριότητες και πολιτικές που να περιλαμβάνουν όλους τους νέους, ιδιαίτερα εκείνους με λιγότερες ευκαιρίες και /ή εκείνων των οποίων οι φωνές μπορεί να παραλειφθούν.

Γ. Συμμετοχή: αναγνωρίζοντας ότι όλοι οι νέοι αποτελούν πόρο για την κοινωνία, όλες οι πολιτικές και οι δραστηριότητες που αφορούν τους νέους θα πρέπει να προασπίζουν το δικαίωμα των νέων να συμμετέχουν στην ανάπτυξη, εφαρμογή και παρακολούθηση πολιτικών που τους επηρεάζουν μέσω ουσιαστικής συμμετοχής των νέων και οργανώσεις νεολαίας. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να οικοδομηθούν πολιτικές σε αναγνώριση των αλλαγών που επιφέρει η ψηφιακή επικοινωνία που επηρεάζουν τη δημοκρατική και τη συμμετοχή των πολιτών.

Δ. Παγκόσμια, ευρωπαϊκή, εθνική, περιφερειακή και τοπική διάσταση: προκειμένου να διασφαλιστεί βιώσιμος αντίκτυπος στους νέους, είναι σημαντικό η πολιτική της ΕΕ για τη νεολαία να εφαρμόζεται με γνώμονα τις διασυνδέσεις με το περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και να διεξάγονται δραστηριότητες για την υποστήριξη των πολιτικών για τη νεολαία στο

επίπεδο βάσης. Ταυτόχρονα, οι φωνές των νέων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κάθε φορά που αντιμετωπίζονται παγκόσμια ζητήματα.

Ε. Διπλή προσέγγιση: Οι πολιτικές που προσπαθούν να βελτιώσουν τη ζωή των νέων δεν μπορούν ποτέ να περιοριστούν στον ίδιο τον τομέα της νεολαίας. Ως εκ τούτου, η διττή προσέγγιση που συμφωνήθηκε στο προηγούμενο πλαίσιο συνεργασίας 2010-2018 εξακολουθεί να είναι απαραίτητη, καθώς στοχεύει στην αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με τη νεολαία, αφενός με την ενσωμάτωση πρωτοβουλιών σε τομείς πολιτικής και, αφετέρου, με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες στον τομέα της νεολαίας. Οι ζωές των νέων διαμορφώνονται από πολιτικές που έχουν τις ρίζες τους σε πολλαπλούς τομείς πολιτικής και σε διαφορετικά επίπεδα εφαρμογής. Ως εκ τούτου, μόνο με την ενσωμάτωση της νεολαίας ως προτεραιότητα σε διαφορετικούς τομείς πολιτικής μπορεί να διασφαλιστεί ότι λαμβάνονται υπόψη οι συγκεκριμένες ανάγκες ή επιπτώσεις για τους νέους στις προβλεπόμενες πολιτικές ή προγράμματα. Ως παράδειγμα, σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να επιδιωχθεί περαιτέρω μια διατομεακή προσέγγιση ως θεμελιώδης βάση. Επιπλέον, η ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας μπορεί να είναι αποτελεσματική μόνο όταν εγγυάται επίσης το λόγο για τους νέους σε όλους τους πιθανούς τομείς πολιτικής που τους επηρεάζουν. Η διατομεακή συνεργασία θα πρέπει να ενισχυθεί σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων, επιδιώκοντας συνέργειες, συμπληρωματικότητα μεταξύ των δράσεων και συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης συμμετοχής των νέων.

3.2 Στρατηγική για την νεολαία 2030

Όσον αφορά την στρατηγική για τη νεολαία που κλήθηκε η ΕΕ και τα κράτη μέλη να ακολουθήσουν αυτή επικεντρώθηκε κυρίως (Γεώργιας,2018) :

- Ενθάρρυνση και προώθηση της χωρίς αποκλεισμούς δημοκρατικής συμμετοχής όλων των νέων στην κοινωνία και στις δημοκρατικές διαδικασίες·
- Να εμπλακούν ενεργά οι νέοι, οι οργανώσεις νεολαίας και άλλοι οργανωτές του έργου για τη νεολαία στην ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση πολιτικών που επηρεάζουν τη ζωή των νέων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο·
- Υποστήριξη της ίδρυσης και ανάπτυξης αντιπροσωπειών νέων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, αναγνωρίζοντας το δικαίωμα των νέων να συμμετέχουν και να αυτο-

οργανώνονται, την αναγνώριση των αντιπροσωπευτικών δομών νεολαίας και την ένταξή τους στο έργο των τοπικών, περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών.

Υποστήριξη και μετάδοση του Διαλόγου της ΕΕ για τη Νεολαία προκειμένου να συμπεριληφθούν οι διαφορετικές φωνές των νέων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα και να προωθηθεί η ανάπτυξη ικανοτήτων για την ιδιότητα του πολίτη, μέσω της εκπαίδευσης του πολίτη και των στρατηγικών μάθησης:

– Υποστήριξη και ανάπτυξη ευκαιριών για «μάθηση για συμμετοχή», αυξάνοντας το ενδιαφέρον για συμμετοχικές δράσεις και βοηθώντας τους νέους να προετοιμαστούν για συμμετοχή.

– Διερεύνηση και προώθηση της χρήσης καινοτόμων και εναλλακτικών μορφών δημοκρατικής συμμετοχής π.χ. εργαλεία ψηφιακής δημοκρατίας και διευκόλυνση της πρόσβασης προκειμένου να υποστηριχθεί η συμμετοχή των νέων στη δημοκρατική ζωή και να εμπλακούν οι νέοι με τρόπο χωρίς αποκλεισμούς, ενώ γνωρίζουν ότι ορισμένοι νέοι δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο και τις ψηφιακές τεχνολογίες ή τις δεξιότητες χρήσης τους.

Οι νέοι στην Ευρώπη συνδέονται όλο και περισσότερο. Οι διασυνδέσεις, οι σχέσεις και η ανταλλαγή εμπειριών αποτελούν βασικό πλεονέκτημα για την αλληλεγγύη και τη μελλοντική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή η σύνδεση ενισχύεται καλύτερα μέσω διαφορετικών μορφών κινητικότητας.

Ως εκ τούτου, οι ευκαιρίες για τους νέους να βιώσουν ανταλλαγές, συνεργασία, πολιτιστική και πολιτική δράση σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο πρέπει να είναι προσιτές σε όλους τους νέους. Αυτό τους επιτρέπει να αναπτύξουν και να ενισχύσουν τις προσωπικές, κοινωνικές και πολιτικές ικανότητες, να αναπτύξουν κριτική σκέψη και δημιουργικότητα, να ενισχύσουν την απασχόληση και να γίνουν ενεργοί ευρωπαίοι πολίτες. Οι ανταλλαγές και τα έργα νέων στο πλαίσιο του Erasmus+, του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης και των διαδοχικών τους προγραμμάτων αποτελούν πηγές διαπολιτισμικής μάθησης και ενδυνάμωσης, ειδικά για νέους με λιγότερες ευκαιρίες.

Η συνεργασία για τη νεολαία της ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει αυτές τις ευκαιρίες για τους νέους. Θα πρέπει να επωφεληθεί από προγράμματα της ΕΕ όπως το Erasmus+ και το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης και τα διαδοχικά τους προγράμματα, προκειμένου να ενισχυθεί η γνώση για τους νέους και οι φιλοδοξίες τους και να ενισχυθεί η πολιτική συνεργασία και η οικοδόμηση κοινότητας

Η στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνει τη σύνδεση των νέων στην ΕΕ και τις υπονήφιες χώρες, τους εταίρους της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης και των Δυτικών Βαλκανίων¹⁰, καθώς και με άλλες τρίτες χώρες με τις οποίες η ΕΕ έχει συνάψει συμφωνίες σύνδεσης ή συνεργασίας, κατά περίπτωση, με τη βοήθεια της ΕΕ μέσω σχετικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΝΑ ΚΛΗΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΤΟΜΕΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ ΓΙΑ (rm.coe.int,2021) :

- Να επιτραπεί η πρόσβαση όλων των νέων, καθώς και των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας, σε ευκαιρίες διασυνοριακής κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένου του εθελοντισμού στον τομέα της κοινωνίας των πολιτών, εξαλείφοντας τα εμπόδια και εφαρμόζοντας μέτρα στήριξης με ιδιαίτερη προσοχή στους νέους με λιγότερες ευκαιρίες.
- Ενθάρρυνση της συμμετοχής των νέων στην αλληλεγγύη, προωθώντας προγράμματα στήριξης και επιδιώκοντας τη συμπληρωματικότητα και τις συνέργειες μεταξύ των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ και των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών προγραμμάτων
- Να συμμετέχουν ενεργά οι νέοι και οι οργανώσεις νεολαίας στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των σχετικών χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ.
- Μοιραστείτε βέλτιστες πρακτικές και περαιτέρω εργασίες για αποτελεσματικά συστήματα επικύρωσης και αναγνώρισης δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτήθηκαν μέσω της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων αλληλεγγύης και εθελοντισμού, συνεχίζοντας την εφαρμογή της Σύστασης του Συμβουλίου του 2012 για την επικύρωση των μη τυπικών και άτυπη μάθηση.

Η ενδυνάμωση των νέων σημαίνει να τους ενθαρρύνουμε να αναλάβουν τη ζωή τους. Αυτό απαιτεί τους απαραίτητους πόρους, εργαλεία και ένα περιβάλλον που είναι πρόθυμο να δώσει τη δέουσα προσοχή στη φωνή των νέων. Σήμερα, οι νέοι σε όλη την Ευρώπη αντιμετωπίζουν ποικίλες προκλήσεις, όπως δυσκολίες πρόσβασης στα κοινωνικά τους δικαιώματα, κοινωνικό αποκλεισμό και διακρίσεις, καθώς και απειλές που προκύπτουν από ψεύτικες ειδήσεις και προπαγάνδα. για τη νεολαία, είναι απαραίτητο να εργαστούμε συλλογικά για πολιτικές που αντιμετωπίζουν τη συγκεκριμένη κατάσταση των νέων και κατά συνέπεια βελτιώνουν τη ζωή των νέων στην ΕΕ.

Σε αυτό το πλαίσιο, η εργασία για τη νεολαία σε όλες της τις μορφές μπορεί να χρησιμεύσει ως καταλύτης για την ενδυνάμωση: Η εργασία για τη νεολαία φέρνει μοναδικά οφέλη στους νέους κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση 11, παρέχοντας ένα ασφαλές

περιβάλλον για να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και να μάθουν σε μη επίσημο τρόπο. Η εργασία για τη νεολαία είναι γνωστή για τον εφοδιασμό της νεολαίας με βασικές προσωπικές, επαγγελματικές και επιχειρηματικές ικανότητες και δεξιότητες όπως η ομαδική εργασία, η ηγεσία, οι διαπολιτισμικές ικανότητες, η διαχείριση έργων, η επίλυση προβλημάτων και η κριτική σκέψη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η εργασία για νέους αποτελεί τη γέφυρα στην εκπαίδευση, την κατάρτιση ή την εργασία, αποτρέποντας έτσι τον αποκλεισμό.

Για να αποκομιστούν αυτά τα οφέλη, υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη για αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης μέσω της εργασίας για νέους, ιδιαίτερα επωφελής για εκείνους με λίγα επίσημα προσόντα, ως τρόπο βελτίωσης της απασχόλησης. Η αναγνώριση μπορεί να βελτιωθεί με μια πιο συστηματική χρήση εργαλείων ποιότητας.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΛΗΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΤΟΜΕΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ ΓΙΑ (rm.coe.int,2021) :

– Ανάπτυξη και εφαρμογή ευρωπαϊκής ατζέντας εργασίας για τη νεολαία για την ποιότητα, την καινοτομία και την αναγνώριση της εργασίας για τη νεολαία. Προκειμένου να απελευθερωθεί το πλήρες δυναμικό, είναι απαραίτητο να ενσωματωθεί η τεχνογνωσία των εκπροσώπων νέων, των οργανώσεων νεολαίας, των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας και των ερευνητών. Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν περαιτέρω συνέργειες με το έργο του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα αυτό.

– Υποστήριξη της ποιοτικής ανάπτυξης της εργασίας για νέους σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης πολιτικών στον τομέα, της κατάρτισης για τους εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας, της θέσπισης νομικών πλαισίων και της επαρκούς κατανομής πόρων

Υποστήριξη και ενίσχυση στις δραστηριότητες εργασίας για τη νεολαία σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων της βάσης, και αναγνώριση των οργανώσεων νεολαίας ως παρόχους ανάπτυξης ικανοτήτων και κοινωνικής ένταξης μέσω δραστηριοτήτων για τη νεολαία και μη τυπικής εκπαίδευσης, με σεβασμό σε εθνικές, περιφερειακές και τοπικές δραστηριότητες στον τομέα αυτό.

– Δημιουργία και περαιτέρω ανάπτυξη, όταν και όπου είναι δυνατόν, εύκολα προσβάσιμα σημεία επαφής για νέους που παρέχουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών ή/και παρέχουν πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής καθοδήγησης, καθοδήγησης και υποστήριξης για τη σταδιοδρομία, την υγεία και τις σχέσεις και ευκαιρίες εκπαίδευσης, πολιτισμού και απασχόλησης.

ΑΝΑΛΟΓΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΝΑ ΚΛΗΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΤΟΜΕΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ: (Lonean, et al, 2019).

Για την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία σε ολόκληρη την ΕΕ και στα κράτη μέλη, χρειάζονται συγκεκριμένα μέσα. Τα ακόλουθα μέτρα θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία, όπου χρειάζεται, σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο: Council of Europe, 2015)

- **Τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής για τη νεολαία και οικοδόμηση γνώσεων:** Η πολιτική της ΕΕ για τη νεολαία θα πρέπει να βασίζεται σε στοιχεία και να εδράζεται στις πραγματικές ανάγκες και καταστάσεις των νέων. Αυτό απαιτεί συνεχή έρευνα, ανάπτυξη γνώσης και προσέγγιση των νέων και των οργανώσεων νεολαίας. Η συλλογή συγκεντρωτικών δεδομένων για τους νέους έχει ιδιαίτερη σημασία για την προώθηση της κατανόησης των αναγκών διαφορετικών ομάδων νέων, ιδιαίτερα εκείνων με λιγότερες ευκαιρίες. Η χάραξη πολιτικής που βασίζεται σε στοιχεία θα πρέπει να πραγματοποιείται με την υποστήριξη του Youth Wiki, των ερευνητικών δικτύων για τη νεολαία, της συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον ΟΟΣΑ και άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων νέων.
- **Αμοιβαία μάθηση και διάδοση:** Η αμοιβαία μάθηση μεταξύ των κρατών μελών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των σχετικών ενδιαφερομένων θα πρέπει να αποτελεί εργαλείο για την προώθηση της πολιτικής για τη νεολαία τόσο σε βασικούς όσο και σε δια τομεακούς τομείς. Οι ομάδες εμπειρογνομόνων θα συνεχίσουν να αναπτύσσουν κατευθύνσεις πολιτικής, πρακτικά εργαλεία και να μοιράζονται καλές πρακτικές. αυτή η στρατηγική θα προσφέρει νέα εργαλεία για αμοιβαία μάθηση, όπως αξιολογήσεις από ομότιμους και συμβουλευτική από ομότιμους, φόρουμ υψηλού επιπέδου, αναλύσεις και μελέτες, ακολουθώντας τις προτεραιότητες της Στρατηγικής της ΕΕ για τη Νεολαία γενικά, και στο πλαίσιο των τριετών σχεδίων εργασίας.
- **Συμμετοχική διακυβέρνηση:** Προκειμένου να αναγνωριστούν οι νέοι ως εμπειρογνώμονες της ζωής τους, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι νέοι και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους συμμετέχουν στις διάφορες φάσεις της εφαρμογής της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία. Η συμμετοχή αυξάνει την ορατότητα των νέων και των ανησυχιών τους, αλλά αυξάνει επίσης την ορατότητα των υπευθύνων λήψης αποφάσεων στην πολιτική για τη νεολαία στα μάτια των νέων. Η συμμετοχή στοχεύει επίσης στην αύξηση της νομιμότητας και της αναγνώρισης των πολιτικών για τη νεολαία. Προκειμένου να οικοδομηθεί μια βάση για τακτικό διάλογο των πολιτών, να

δοθεί στους ενδιαφερομένους μεγαλύτερος ρόλος στο συντονισμό της εφαρμογής της στρατηγικής, να προσφέρει ευκαιρίες για ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με δραστηριότητες και αποτελέσματα, μια πλατφόρμα στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία θα στοχεύει στη διευκόλυνση της συμμετοχικής διακυβέρνησης και του συντονισμού της υλοποίησης της Στρατηγικής. Η Επιτροπή καλείται να οργανώσει ειδικές συναντήσεις για να συγκεντρώσει, κατά περίπτωση, εκπροσώπους των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών, των Εθνικών Φορέων του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, οργανώσεων νεολαίας και άλλων σχετικών ενδιαφερομένων, καθώς και τοπικών και περιφερειακών αρχών.

- Κινητοποίηση προγραμμάτων και κονδυλίων της ΕΕ: Η στρατηγική θα προωθήσει την αποτελεσματική χρήση προγραμμάτων και κονδυλίων της ΕΕ, όπως το Erasmus+, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, Ορίζοντας 2020, συμπεριλαμβανομένων των Δράσεων Marie Skłodowska-Curie, Creative Europe και των διαδόχων τους. Τα κράτη μέλη καλούνται να διερευνήσουν συνέργειες μεταξύ των πηγών χρηματοδότησης σε επίπεδο ΕΕ, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό.
- Παρακολούθηση της χρηματοδότησης της ΕΕ: Η διαφάνεια στη δράση της ΕΕ για τους νέους, θα πρέπει να περιλαμβάνει την παρακολούθηση των δαπανών της ΕΕ για τη νεολαία, χρησιμοποιώντας τους υφιστάμενους μηχανισμούς κατά περίπτωση.
- Κοινοποίηση της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία: Λαμβάνοντας υπόψη τους διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς που εμπλέκονται στη χάραξη πολιτικής για τους νέους, είναι σημαντικό να κοινοποιηθεί ο σκοπός και το περιεχόμενο της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία με ολοκληρωμένο τρόπο και γλώσσα φιλική προς τους νέους. Η στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία μαζί με τους ευρωπαϊκούς στόχους για τη νεολαία μπορούν να παράσχουν προσανατολισμό σε άτομα που συμμετέχουν στενά στη διαμόρφωση της πολιτικής για τη νεολαία καθώς και σε φορείς εκτός αυτού του τομέα, δημιουργώντας μια νέα και θετική αφήγηση για την πολιτική της ΕΕ για τη νεολαία και την εργασία για τη νεολαία στην Ευρώπη.
- Σχεδιασμός μελλοντικών εθνικών δραστηριοτήτων: Ο Σχεδιαστής μελλοντικών εθνικών δραστηριοτήτων (FNAP) σκοπεύει να επιτρέψει στα κράτη μέλη σε εθελοντική βάση να μοιραστούν τις προτεραιότητές τους σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία. Στόχος τους είναι να αυξηθεί η διαφάνεια στην εφαρμογή των πολιτικών για τη νεολαία σε περιφερειακό, εθνικό και ενωτικό επίπεδο. Αυτό θα βοηθήσει στον εντοπισμό κατάλληλων εταίρων για δραστηριότητες αμοιβαίας μάθησης, ανταποκρινόμενοι στις ατομικές ανάγκες των κρατών μελών. Προκειμένου

να αποφευχθεί ο πρόσθετος διοικητικός φόρτος, τα FNAP θα πρέπει να βασιστούν στα υφιστάμενα εθνικά πλαίσια πολιτικής για τη νεολαία/εθνικές στρατηγικές για τη νεολαία.

- Διάλογος της ΕΕ για τη Νεολαία : Με βάση τα επιτεύγματα του Διαρθρωμένου Διαλόγου με τους νέους και τις οργανώσεις νεολαίας, θα δημιουργηθεί ένας νέος διάλογος της ΕΕ για τη νεολαία, με τα απαραίτητα εργαλεία, με στόχο τη συμπερίληψη περισσότερων υπευθύνων λήψης αποφάσεων και νέων, ιδίως εκείνων που δεν ακούγονται και/ή με λιγότερες ευκαιρίες στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στην εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία, ενισχύοντας τη δέσμευσή τους και την πολιτική τους συμμετοχή με την ΕΕ και την κοινωνία γενικότερα. Επιπλέον, θα πρέπει να διευκολυνθεί μια πιο τακτική ανταλλαγή μεταξύ των εθνικών ομάδων εργασίας του διαλόγου με τη νεολαία της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ο συντονιστής της ΕΕ για τη νεολαία: Το Συμβούλιο χαιρετίζει την πρόθεση σύστασης συντονιστή για τη νεολαία της ΕΕ εντός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με στόχο την ενίσχυση της δια τομεακής συνεργασίας, καθώς και την ανάπτυξη και ανταλλαγή γνώσεων για θέματα νεολαίας στο πλαίσιο των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο συντονιστής της ΕΕ για τη νεολαία θα πρέπει να συνεργαστεί με διάφορους ενδιαφερόμενους για να εξασφαλίσει μια συνεκτική επικοινωνία με τους νέους (Council of Europe and Youth Policy, 2016).

Πληροφόρηση και υποστήριξη για τη νεολαία: με την επαρκή παροχή ποιοτικών υπηρεσιών και πλατφορμών πληροφόρησης για τη νεολαία σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της ευρωπαϊκής πύλης για τη νεολαία, και με την υποστήριξη πανευρωπαϊκών οργανώσεων, ίση πρόσβαση των νέων σε ποιοτικές πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους, τις ευκαιρίες, τη νεολαία μπορούν να προωθηθούν υπηρεσίες και προγράμματα της ΕΕ για νέους.

Σχέδια εργασίας της ΕΕ για τη νεολαία: Η στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία θα ακολουθεί τριετείς περιόδους εργασίας που εκτείνονται σε δύο τρίο της Προεδρίας (Council of Europe, 2015). Οι προτεραιότητες και οι δράσεις για τις αντίστοιχες περιόδους εργασίας θα παρουσιαστούν στα σχέδια εργασίας της ΕΕ για τη νεολαία. Το Συμβούλιο θα καθορίσει αυτά τα σχέδια εργασίας της ΕΕ μαζί με την Επιτροπή, ξεκινώντας με ένα σχέδιο εργασίας για την περίοδο 2019-2021. Αυτά τα σχέδια θα πρέπει να βασίζονται στις κατευθυντήριες αρχές και προτεραιότητες της παρούσας στρατηγικής, αντιμετωπίζοντας ζητήματα της νεολαίας σε άλλες συνθέσεις του Συμβουλίου και στα προπαρασκευαστικά τους όργανα σε σχετικούς τομείς πολιτικής.

Παρακολούθηση, υποβολή εκθέσεων, αξιολόγηση: Προκειμένου να επανεξεταστεί και να διευκολυνθεί η πρόοδος του συντονισμού των πολιτικών, θα πρέπει να διεξάγεται περιοδική παρακολούθηση της προόδου που επιτυγχάνεται. Θα πρέπει να προσδιοριστούν οι καλές πρακτικές και οι προϋποθέσεις μεταφοράς τους για να διευκολυνθεί η αμοιβαία μάθηση μεταξύ των κρατών μελών. Η Επιτροπή θα υποβάλλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία κάθε τρία χρόνια, με βάση, μεταξύ άλλων, πληροφορίες που παρέχονται από τα κράτη μέλη και το Youth Wiki. Το Youth Wiki θα συνεχίσει να παρέχει πληροφορίες σχετικά με την ανάπτυξη των εθνικών πολιτικών για τη νεολαία. Σε επίπεδο ΕΕ, οι οργανώσεις νεολαίας και άλλοι σχετικοί ενδιαφερόμενοι θα συμμετέχουν στενά στην παρακολούθηση της προόδου μέσω της πλατφόρμας στρατηγικής της ΕΕ. Ο πίνακας ελέγχου των δεικτών της ΕΕ για τη νεολαία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παρακολούθηση της συνολικής κατάστασης των νέων στα κράτη μέλη (Lonean, et al, 2019). Τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλούνται να επανεξετάσουν τον πίνακα ελέγχου δεικτών το πρώτο έτος μετά την έγκριση της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία. Θα μπορούσαν να καθοριστούν ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες και σημεία αναφοράς, προσαρμοσμένα στις ανάγκες των κρατών μελών και των εμπλεκόμενων τομέων, ως μέσο σύγκρισης βέλτιστων πρακτικών και παρακολούθησης της εφαρμογής της στρατηγικής. Από το 2019 θα πρέπει να διενεργηθεί ανασκόπηση πολιτικής των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ ερευνητικών έργων για να εξαχθούν σχετικά πορίσματα για τον τομέα της πολιτικής για τη νεολαία.

Ενδιάμεση επανεξέταση: Το Συμβούλιο διενεργεί ενδιάμεση επανεξέταση του EUYS βάσει έκθεσης αξιολόγησης που θα υποβληθεί από την Επιτροπή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023. Θα επανεξετάσει κατά περίπτωση το παρόν ψήφισμα το έτος 2024, προκειμένου να το προσαρμόσει σε πιθανές νέες εξελίξεις και ανάγκες.

3.3 Αξιολόγηση των στρατηγικών

Αυτή η προτεραιότητα καλύπτει τη δράση του τομέα της νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ενίσχυση της ανάπτυξης της εργασίας για νέους, την ποιότητα και την αναγνώριση της εργασίας για τους νέους (στα κράτη μέλη και σε ευρωπαϊκό επίπεδο) και την ευρωπαϊκή συνεργασία για την προώθηση της ανάπτυξης της εργασίας για τους νέους μέσω εταιρικών σχέσεων, όπως με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτή η προτεραιότητα περιλαμβάνει περαιτέρω την προώθηση συγκεκριμένων προσεγγίσεων μη τυπικής εκπαίδευσης/μάθησης στην υπηρεσία των αξιών του Συμβουλίου της Ευρώπης, ιδίως της εκπαίδευσης για τα

ανθρώπινα δικαιώματα, της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, της εκπαίδευσης για την ψηφιακή ιθαγένεια και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Η στρατηγική του τομέα για τη νεολαία 2030 καθορίζει τα «αναμενόμενα αποτελέσματα» σε σχέση με καθεμία από τις τέσσερις θεματικές της προτεραιότητες και τον συνολικό αντίκτυπο που έχει σχεδιαστεί να επιτύχει αυτή η εργασία. Ωστόσο, πέρα από τα άμεσα αποτελέσματα που συνδέονται στενά με τα αποτελέσματα των εργασιών του τομέα της νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα και ο αντίκτυπος εξαρτώνται σαφώς από και είναι επίσης ευάλωτα σε κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες πέρα από τον έλεγχό του.

Αντίκτυπος: Η δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και η ενεργός συμμετοχή των νέων συμβάλλουν ισχυρότερα στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της δημοκρατίας.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 1: Αυξημένη ικανότητα της κοινωνίας των πολιτών των νέων να προωθήσει τη συμμετοχική δημοκρατία και τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη εντός και εκτός των μελών τους.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 2: Περισσότερες πολιτικές και διαδικασίες διακυβέρνησης που διεξάγονται με ουσιαστικό συμμετοχικό τρόπο, με τη συμμετοχή των νέων και των εκπροσώπων/οργανισμών τους.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 3: Ενισχυμένη πολιτική για τη νεολαία και εργασία για τη νεολαία για την άρση των φραγμών στη συμμετοχή των νέων.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 4: Βελτιωμένες θεσμικές απαντήσεις στις νέες εξελίξεις στη δημοκρατία, όπως τα μεταβαλλόμενα πρότυπα συμμετοχής των νέων και η ψηφιοποίηση.
Αντίκτυπος: Οι νέοι απολαμβάνουν καλύτερη πρόσβαση στα δικαιώματα.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 1: Περαιτέρω πρόοδος που επιτεύχθηκε στην εφαρμογή των προτύπων του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόσβαση των νέων στα δικαιώματα.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 2: Αυξημένη οικοδόμηση ικανοτήτων και πόρων για τις οργανώσεις νεολαίας και άλλους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς για την παροχή εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την υπεράσπιση της πρόσβασης στα δικαιώματα.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 3: Βελτιωμένες θεσμικές απαντήσεις σε πρόσφατα αναδυόμενα ζητήματα που επηρεάζουν τα δικαιώματα των νέων και τη μετάβαση στην ενηλικίωση, όπως ενδεικτικά οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ο ψηφιακός χώρος, η αυξημένη κινητικότητα και οι νέες μορφές απασχόλησης.

Αντίκτυπος: Οι νέοι, σε όλη τους την ποικιλομορφία, ζουν μια ζωή πιο απαλλαγμένη από διακρίσεις, βία, αποκλεισμούς και συμβάλλουν σε ειρηνικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 1: Τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι καλύτερα εξοπλισμένα για να αντιμετωπίσουν τόσο τις προκλήσεις της οικοδόμησης κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς μέσω πολιτικών, προγραμμάτων και έργων που αγκαλιάζουν τη διαφορετικότητα και της αποτελεσματικής παρακολούθησης και καταπολέμησης των διακρίσεων, της βίας και του αποκλεισμού.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 2: Οι νέοι, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που βιώνουν διακρίσεις και αποκλεισμό, επωφελούνται από ευκαιρίες που αναπτύσσουν τη δέσμευσή τους και την άσκηση της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 3: Βασικά θεμέλια, όπως η ευρωπαϊκή ενότητα, η παγκόσμια αλληλεγγύη, η ειρήνη, η διαπολιτισμική ποικιλομορφία, ο διάλογος μεταξύ των γενεών και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, ενσωματώνονται πιο έντονα στην πολιτική, την πρακτική και την έρευνα εντός και εκτός του τομέα της νεολαίας.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 4: Ενισχύονται οι ικανότητες, η υπηρεσία και η ηγεσία των νέων για την πρόληψη της βίας, τη μετατροπή των συγκρούσεων και την οικοδόμηση μιας κουλτούρας ειρήνης, μέσω ουσιαστικής χρηματοδότησης, δημιουργίας δικτύων και ενίσχυσης ικανοτήτων, αναγνωρίζοντας την πλήρη ποικιλομορφία της νεολαίας και τον τρόπο με τον οποίο οι νέοι οργανώνονται .

Αντίκτυπος: Η αυτονομία των νέων και η δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη ενισχύονται μέσω της εργασίας για τους νέους και ενισχύεται η μη τυπική εκπαίδευση/μάθηση και η κοινωνική ένταξη.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 1: Η εργασία για τη νεολαία αναγνωρίζεται και ενσωματώνεται στα πλαίσια πολιτικής για τη νεολαία, ιδίως μέσω της κοινής ευρωπαϊκής ατζέντας για την εργασία για τη νεολαία.

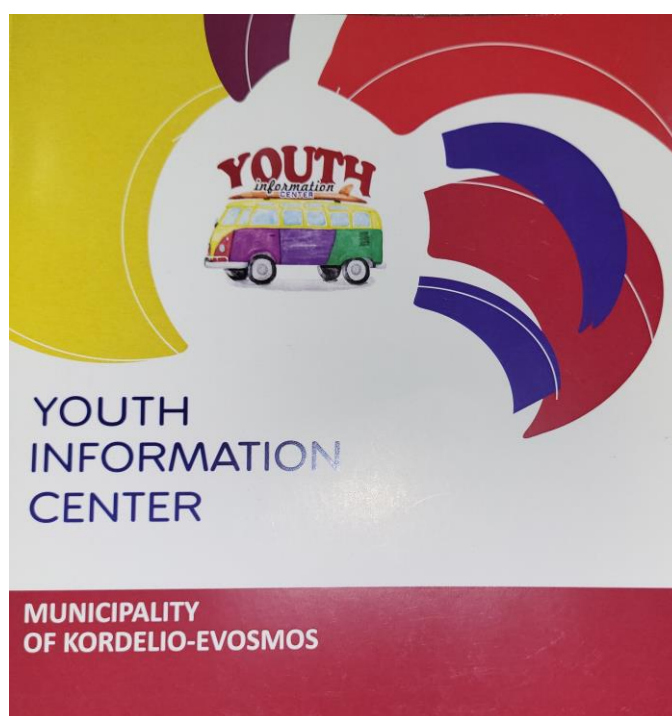
Αναμενόμενο αποτέλεσμα 2: Βελτιωμένη ποιότητα της πρακτικής εργασίας για νέους που παρέχεται τόσο από εθελοντές όσο και από αμειβόμενους εργαζόμενους για νέους.

Αναμενόμενο αποτέλεσμα 3: Εκτεταμένη πρόσβαση και ελκυστικότητα της εργασίας για νέους και της μη τυπικής εκπαίδευσης/μάθησης προς όφελος ευρύτερου πληθυσμού νέων.

3.4 Ο Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου και η συμβολή του στον Ευρωπαϊκό Χάρτη Νεολαίας

Ο Δήμος Κορδελιού- Ευόσμου, αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο δήμο της Βόρειας Ελλάδας, οποίος τα τελευταία χρόνια έχει προαχθεί σε έναν σύγχρονο και δυναμικό δήμο με αρκετές δράσεις καθώς πλέον διαθέτει έγκριτα και δυναμικά εργαλεία για την πληροφόρηση των πολιτών και των νέων για τα τοπικά δρώμενα καθώς και τα έργα που εκτελούνται σε επίπεδο Αυτοδιοίκησης (kordelio-evosmos.gr,2021). Ο Δήμος μέσα από τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες σημειώνει μία δυναμική παρουσία ενημέρωσης και έχει οικοδομήσει μία αρκετά θεμελιώδη σχέση επικοινωνίας με τους δημότες. Στόχος του Δήμου είναι ο αλληλοσεβασμός, η δημιουργία σχέσεων ζωής, κοινής συμπόρευσης, αλληλοκατανόησης και εμπιστοσύνης. Οι σχέσεις του Δήμου στηρίζονται σε αξίες και αρχές που υποστηρίζουν, εμβαθύνουν και ενθαρρύνουν την κοινωνική συμμετοχή και βασικότερα αποτυπώνεται το όραμα της δημοτικής αρχής έτσι ώστε όλοι μεγάλοι και μικροί δημότες να έχουν πρόσβαση σε προσιτές και ευέλικτες δημοτικές υπηρεσίες για όλους (kordelio-evosmos.gr,2021).

Πηγή: Κέντρο Πληροφόρησης Νέων Δήμου Κορδελιού Ευόσμου

Είναι αρκετά τα έργα που έχει εκτελέσει ο Δήμος και συνεχίζει να εκτελεί με αμείωτο σεβασμό στη νεολαία με τη χρήση και αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών, μέσω του οράματος για σωστή ηλεκτρονική διακυβέρνηση για την μεγέθυνση της διαφάνειας και μίας σύγχρονης φυσιογνωμίας του δήμου προς όλους. Μάλιστα από το 2022 ο Δήμος έχει επιλεγεί να χρηματοδοτηθεί με άλλους 7 Δήμους της Χώρας, μέσω του Προγράμματος Smart Cities, να μετατραπεί σε μία έξυπνη πόλη καθώς διαθέτει τις καλύτερες προτάσεις για εκσυγχρονισμό της αυτοδιοίκησής με νέες λειτουργικότητες και νέες τεχνολογίες για τον δήμο και για τους δημότες αρχικά όπου η αναβάθμιση θα επικεντρώνεται στη προστασία του περιβάλλοντος, στην εξέλιξη της δημόσιας ζωής, στη βελτίωση της καθημερινότητας όλων, στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και στη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος (cityportal.gr,2022).

Όσον αφορά τη Νεολαία και τις πράξεις του Δήμου είναι χαρακτηριστικό ότι ο Δήμος έχει επιλεγεί πλέον επίσημα και αποτελεί τον πρεσβευτή της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Χάρτη για την πλατφόρμα YOUTHWORK η οποία αποτελεί πρωτοβουλία του Πανελληνίου Σωματείου Συμβούλων Νέων που αποτελείται από απασχολούμενους, εργαζόμενους και εθελοντές στον κλάδο της νεολαίας στη Χώρα (youthwork.gr,2022). Η συγκεκριμένα πλατφόρμα αποτελεί την κοινή ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την ποιοτική ανάπτυξη της απασχόλησης των νέων της Ευρώπης. Στόχος της πλατφόρμας είναι η υλοποίηση των εθνικών στρατηγικών για τη νεολαία και τη χάραξη νέων στρατηγικών. Η ανωτέρω διάκριση αποτελεί μία από τις σημαντικότερες εξελίξεις, οι οποίες αναδεικνύουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο του Δήμου σε προβλήματα και θέματα που αντιμετωπίζει η Νεολαία. Επιπρόσθετα ο Δήμος έχει επιλεγεί από την Εθνική Υπηρεσία συντονισμού του Βελγίου, Ευρωπαϊκό δίκτυο Europe Goes Local και την εθνική Υπηρεσία της Ελλάδος, να εκπροσωπεί την Ελλάδα σε επίπεδο ΤΑ αναλαμβάνοντας τη προώθηση και τη χρήση του Ευρωπαϊκού Χάρτη σε πανελλαδική κλίμακα (ditika.gr,2022). Μία αρκετά σημαντική ανάδειξη των πρωτοβουλιών που έχει εκτελέσει και των έργων που έχει διεκπεραιώσει απέναντι στη Νεολαία του Δήμου αρχικά και μεταγενέστερα με τις ενέργειές της φαίνεται ότι αποτελεί δήμος πρωτοπόρος για την Ελλάδα.

Κεφάλαιο 4 Συμπεράσματα

Η πολιτική συμμετοχή στις σύγχρονες δημοκρατίες μας βοηθά να διασφαλίσουμε ότι οι πολιτικές και τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή των δεσμεύσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα απολαμβάνουν την υποστήριξη της κοινωνίας. Όμως τα ευρήματα της πρόσφατης Έρευνας για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα του FRA σηματοδοτούν έλλειψη πολιτικής συμμετοχής μεταξύ των νέων. Αποδίδουν σταθερά χαμηλότερο επίπεδο σημασίας από τις ομάδες μεγαλύτερης ηλικίας στις παραδοσιακές μορφές πολιτικής. Για παράδειγμα, κάτω από το 60% των νέων ηλικίας 16-29 ετών θεωρούν μεγάλη σημασία την ελευθερία των κομμάτων της αντιπολίτευσης να ασκούν κριτική στην κυβέρνηση σε σύγκριση με περίπου το 70% των ατόμων ηλικίας 54 ετών και άνω. Όπως είπε μια νεαρή Γερμανίδα στο FRA: «Όλοι πάντα λένε ότι δεν μπορούμε να αλλάξουμε τίποτα ούτως ή άλλως, αλλά είναι τουλάχιστον μια μικρή αρχή για να πάμε να ψηφίσουμε, εννοώ πόσοι νέοι δεν πάνε να ψηφίσουν καθόλου πια. Και τότε τελικά αναστατώνονται με αυτούς που είναι ακόμα εκεί». Αυτό το αίσθημα υπογραμμίζει την ανάγκη προώθησης της πλήρους συμμετοχής των νέων στην πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή. Αυτό είναι ζωτικής σημασίας για ένα πλουραλιστικό, δημοκρατικό και βασισμένο στα θεμελιώδη δικαιώματα μέλλον των κοινωνιών μας.

Η Στρατηγική της ΕΕ για τη Νεολαία 2019-2027, το πλαίσιο για τη συνεργασία για την πολιτική της ΕΕ για τη νεολαία, το αναγνωρίζει ήδη αυτό. Επιδιώκει να προωθήσει τη συμμετοχή των νέων στη δημοκρατική ζωή, υποστηρίζοντας παράλληλα την κοινωνική και αστική συμμετοχή τους. Ένας τρόπος για να γίνει αυτό είναι η εναρμόνιση σε ολόκληρη την ΕΕ της ελάχιστης ηλικίας για να ψηφίσει ή να εκλεγεί υποψήφιος στις εκλογές ή να λάβει μέρος σε συμβούλια νεολαίας – σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα των πολιτών (άρθρα 39 και 40). Επί του παρόντος, για παράδειγμα, μόνο τρία κράτη μέλη δίνουν σε νέους ηλικίας 16 ή 17 ετών το δικαίωμα ψήφου σε οποιεσδήποτε εκλογές.

Το κίνημα #FridaysForFuture με επικεφαλής τη νεολαία κατά της κλιματικής αλλαγής προσφέρει επίσης ελπίδα. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να βασιστούν σε τέτοιες πρωτοβουλίες, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσεται η πολιτική δέσμευση μεταξύ των νέων. Η Ευρώπη χρειάζεται νέους τρόπους δέσμευσης, συμμετοχής και αποτελεσματικής επικοινωνίας με τους νέους της. Κάτι που θα πρέπει να ακολουθήσει και η Ελλάδα. Τα πρώτα βήματα πραγματοποιήθηκαν μέσω του Δήμου Κορδελιού -Ευόσμου που όπως προκύπτει αποτελεί έναν δήμο πρότυπο και πρωτοπόρο για τη Νεολαία.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Αθανασούλα-Ρέππα Α. – Πιλιτζίδης – Προβόπουλος (επιμ. – 2002): Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, Προβλήματα και προοπτικές, το νέο μοντέλο στα πλαίσια της Αποκέντρωσης, πρακτικά ημερίδας 26ης Ιανουαρίου 2001 στο Γυμνάσιο Αγ. Γεωργίου Τυμφρηστού, Λαμιακός Τύπος Α.Ε., Λαμία

Ανδρέου Α. / Παπακωνσταντίνου Γ. (1994): Εξουσία και Οργάνωση – Διοίκηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος, εκδ. «Νέα Σύνορα» - Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη, Αθήνα

Ανδρέου Α. (1998): Ζητήματα Διοίκησης της Εκπαίδευσης, Βιβλιογονία, Αθήνα

Ελληνική Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Μάιος – Νοέμβριος 2020. Ίδρυση – Ιστορικά στοιχεία. Ανακτήθηκε από: <https://coegreekchairmanship2020.gov.gr/idrysh-istorika-stoixeia/>

Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Νεολαίας. Ανακτήθηκε από: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680651568>

Κεχαγιάς Δ. (2018). Το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου μετά το 1990.(Μεταπτυχιακή Διατριβή)

ΣτΕ: Εγκρίθηκε νέα στρατηγική για την νεολαία από την Επιτροπή Υπουργών. Ανακτήθηκε από: <https://www.stockwatch.com.cy/el/article/eyropaiki-oikonomia/ste-egkrithike-naestratigiki-gia-tin-neolaia-apo-tin-epitropi-yπουργων>

Το Συμβούλιο της Ευρώπης εν συντομία – Επιτεύγματα. Ανακτήθηκε από: <https://www.coe.int/el/web/about-us/achievements>

Το Συμβούλιο της Ευρώπης εν συντομία – Δομή. Ανακτήθηκε από: <https://www.coe.int/el/web/about-us/structure>

Το Συμβούλιο της Ευρώπης γίνεται 70 ετών – Ποιος ο ρόλος του; Ανακτήθηκε από: <https://gr.euronews.com/2019/10/02/symvoul-io-evrwpis-ginetai-70-poi-os-rolos>

Council of Europe Youth policy. Ανακτήθηκε από: <https://www.coe.int/en/web/youth/council-of-europe-youth-policy>

Launch of the Council of Europe youth sector strategy 2030. Ανακτήθηκε από: <https://www.coe.int/en/web/youth/-/launch-of-the-council-of-europe-youth-sectorstrategy-2030>

Resolution CM/Res(2020)2 on the Council of Europe youth sector strategy 2030. Ανακτήθηκε από: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680998935

Γεώργιας, Κ., (2018) Ευρωπαϊκές και Εθνικές Πολιτικές Απασχόλησης, Εισαγωγικές σημειώσεις. Αθήνα. Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)

ΕΙΕΑΔ (2017) *Εργασία και Απασχόληση στην Ελλάδα: Ετήσια Έκθεση*. Αθήνα: Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ).

ΕΙΕΑΔ (2014) *Εργασία και Απασχόληση στην Ελλάδα: Ετήσια Έκθεση 2013*. Αθήνα: Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ).

ΕΟΠΠΕΠ (2016) *Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων: Προσόντα χωρίς σύνορα για εργασία και μάθηση*. Νέα Ιωνία: Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ).

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2017) *ΕΚΘΕΣΗ σχετικά με την υλοποίηση της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων στα κράτη μέλη (2017/2039(INI))*.

Καδιανάκη, Εμμανουήλ Δ. Μπελαδάκης, Γεώργιος Ε. Στριλιγκάς, Ιωάννης Α. Τζωρτζάκης, Πολυχρόνης Ε. Σηφακάκης, Χρήστος Σ. Ντρουμπογιάννης (Επιμ.), Τοπική Αυτοδιοίκηση, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση. Η παιδεία και ο πολιτισμός ως πυλώνες περιφερειακής ανάπτυξης, 1-3 Απριλίου (56-67). Ηράκλειο, Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

ΟΑΕΔ (2017) *Δελτίο Τύπου, Αναγγελία θέσεων μαθητείας αποκλειστικά μέσω του www.oaed.gr*. Αθήνα: Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).

Cedefop (2018) *Developments in vocational education and training policy in*

2015-17: Greece. Cedefop monitoring and analysis of VET policies, Luxembourg: Publications Office.

Μπίσιλα, Α. (2017). Σχέση σχολικής μονάδας και σχολικής επιτροπής στο πλαίσιο του Ν. 3852/2012 (Πρόγραμμα Καλλικράτης). Αθήνα, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μπελαδάκης, Ε. (2016). Συνεργασία σχολικών μονάδων και τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα υπέρ και τα κατά στη συνεργασία σχολείου, σχολικής επιτροπής και δήμου. Στο Στο Σπύρος Χ.

Πανταζής, Ελένη Π. Μαράκη, Μαρία Ι. Καδιανάκη, Εμμανουήλ Δ. Μπελαδάκης, Γεώργιος Ε. Στριλιγκάς, Ιωάννης Α. Τζωρτζάκης, Πολυχρόνης Ε. Σηφακάκης, Χρήστος Σ. Ντρουμπογιάννης (Επιμ.), *Τοπική Αυτοδιοίκηση, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση. Η παιδεία και ο πολιτισμός ως πυλώνες περιφερειακής ανάπτυξης, 1-3 Απριλίου (56-67)*. Ηράκλειο, Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Μπαμπούνης Χ. (2007): Τοπική Αυτοδιοίκηση και Ελλαδικός χώρος, Βάνιας, Θεσσαλονίκη

Μπέσιλα – Βήκα Ευρ. (2004): Τοπική Αυτοδιοίκηση, τ. Ι (Θεσμικό Πλαίσιο – Ευρωπαϊκή Διάσταση) και τ. ΙΙΙ (Ειδικά Θέματα), Σάκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη

Μπόμπας Λ. : Συγκεντρωτισμός και Αποκεντρωτισμός στην Εκπαίδευση – μια απόπειρα συγκριτικής προσέγγισης, Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 22

Σταμέλος Γ. - Βασιλόπουλος Α. (2004): Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική. Συγκρότηση – Θεματολογία – Μεθοδολογία υλοποίησης – Επιδράσεις στην ελληνική εκπαίδευση και κατάρτιση, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα

Σύνταγμα της Ελλάδας, όπως ψηφίστηκε από την Η' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων την 27η Μαΐου 2008 (ΦΕΚ Α' 102/2.6.2008)

Σώμα Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (2016): Έκθεση Ελέγχου σε Σχολική Επιτροπή, Αρ. Πρωτ. 303/Α/2016, Αθήνα

Φωτόπουλος Ν. (2012): Πολιτική Εξουσία, Εκπαίδευση και διοικητική κουλτούρα. Θεσμικές και έξω-θεσμικές παράμετροι στο πλαίσιο της Εκπαιδευτικής Πολιτικής στο Καρακατσάνη Δ. – Παπαδιαμαντάκη Γ. (επιμ.): Σύγχρονα Θέματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Αναζητώντας το Νέο Σχολείο, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη

Χατζηπαναγιώτου Π. (2003): Η Διοίκηση του Σχολείου και η συμμετοχή των Εκπαιδευτικών στη διαδικασία λήψης Αποφάσεων, Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη

Χλέπας Ν. (2015): η Τοπική Διοίκηση στην Ελλάδα, Ο διαλεκτικός ανταγωνισμός της Αποκέντρωσης με την Αυτοδιοίκηση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

Χρηστάκης, Μ. (2016). Αυτοδιοίκηση και Εκπαιδευτική Κοινότητα, πεδίο δυναμικής συνεργασίας με καλές πρακτικές. Στο Σπύρος Χ. Πανταζής, Ελένη Π. Μαράκη, Μαρία Ι.

Χρυσανθάκης Χ. (επιμ., 2010): Καλλικράτης, ο νέος νόμος για την Αυτοδιοίκηση και την Αποκεντρωμένη Διοίκηση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

www.asda.gr(Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αθήνας, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Φυλής)

www.et.gr(κείμενα των Νόμων και Υπουργικών Αποφάσεων που αναφέρονται στην εργασία)

www.parliament.gr(αιτιολογική έκθεση ν.3852/2010 και ν.1566/1985)

www.statistics.gr(Ελληνική Στατιστική Αρχή)

<https://ditika.gr/kordelio-euosmos/presveftis-tou-evropaikou-charti-gia-ti-neolaia-o-dimos-kordeliou-evosmou/> Ο Δήμος Κορδελιού Ευόσμου εκπροσωπεί τη χώρα μας σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 15 Μαρτίου 2022

<https://youthwork.gr/> ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΝΕΩΝ, 2022

http://www.kordelio-evosmos.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=6507 Δήμος Κορδελιού- Ευόσμου

<https://cityportal.gr/exypni-poli-o-dimos-kordeliou-eyosmou-enas-apo-toys-7-dimoys-poy-tha-chrimatodotithei/>, Έξυπνη Πόλη: Ο Δήμος Κορδελιού Ευόσμου ένας από τους 7 Δήμους που θα χρηματοδοτηθεί, 12/07/2022

<https://www.otavoice.gr/uncategorized/2022/07/stis-smart-cities-o-dimos-kordeliou-evosmou-me-chrimatodotisi-3-ek-evro/>, Στις Smart Cities ο Δήμος Κορδελιού – Ευόσμου με χρηματοδότηση 3 εκ. ευρώ! 12/07/22

Ξενόγλωσση

Council of Europe (2015a). Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life.

Council of Europe and Youth Policy (2016). Support, assistance and resources for youth policy development in member states.

erban, A. M., Stefan, V., Potocnik, D., Moxon, D. (2020). Social Inclusion, Digitalisation and Young People: Research study. Strasbourg: EU-Council of Europe Youth partnership

Kleinsorge, T., (2019). Council of Europe. Wolters Kluwer.

Lonean, I., Braziene, R., Taru, M. (2019). Youth policy evaluation review, EU– Council of Europe youth partnership, Strasbourg: Council of Europe Publications.

Nico, M., Taru, M. (Eds.). (2017). Youth Knowledge: Needles in haystacks. Finding a way forward for cross-sectoral youth policy (Vol. 21). Council of Europe Publishing.

Perovic, B. (2017). Defining Youth in contemporary national legal and policy frameworks across Europe. Council of Europe Publishing.

Șerban, A. M., Barber, T. (2018). Insights into youth policy governance. Council of Europe Publications. S

Schmahl, S., Breuer, M. (2017). The Council of Europe. Its Law and Policies. Oxford University Press.

Williamson H., Fras M., Lavchyan Z. (2021). About Time! A reference manual for youth policy from a European perspective. Strasbourg: Council of Europe.